Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 249 (16472) | 1983 оной октябриин 29, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

Агуу Октябрийн хүндэлэлдэ

Агафья Афанасьевна Соловьева Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай шэрдэлгын цехтэ хори гаран жэлдэ таhалгаряагүй хүдэлнэ. Тинхэдэ мэргэжэлээ гүйсэд шудалжа, мүнөө залуу үетэниие hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Агуу Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ орожо, эрхим үрэ дүн туйлажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. А. Соловьева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УЛААН ТУГААР УРМАШУУЛАГДАБА

Байгалай тоннелиин барилгые болзорhоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ тоннельнэ 19-дэхи отрядай коллектив нилээд ехэ хубитаяа оруулалсаа бэлэй. Отрядай түрүү хүдэлмэришэд Октябриин Революциин орденто Л. И. Базалий, Ажалай Улаан Тугай орденто Ю. Д. Борлаченко, И. П. Ясинский болон бусад Байгалай тоннелиин барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ёhотой баатаршалга харуулаа. Мүнөө тоннельнэ тус отрядай коллектив Хойто-Муяын баруун хормойдохи поселогто нүүжэ ерээд, манай Эхэ орон дотор эгээл 15,3 километр ута тоннель барилсажа эхилбэ.

Эдэнэр хүдэлмэришэдэй hууха байрын гэрнүүдые, столово, магазинуудые барина, тоннель малталсана. Дүршэл шадабари ехэтэй хүдэлмэришэд байгаалиин олон бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабан, халаан бүринигөө даабарние заабол үлүүлэн дүүргэхые эрмэлзэнэ. Байгша оной гурбадахи квартал соо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, даабаряа 110 процент дүүргээ. Бригадна подрядай гуримаар 99 процент ажал хэгдэhэн байха юм. Шэнэ онол арга, оньhон техникэ амжалтатайгаар хэрэглэhэн дээрэhээл тус коллектив 1,6 тонно түмэр, 69,5 кубометр хюрөөдэмэл материалнуудые, 95,3 тонно цемент алмаhан алдартай.

КПСС-эй Хойто-Байгалай горком, Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсож тоннельнэ 19-дэхи отрядай коллективэй эдэ бүхы туйлалтануудыень үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан туг hаяшаг барюулба.

А. КРИВОЙ,
хүдөө бэшэгшэ.

КОММУНИСТЫН ХАЛААН МАГТААЛТАЙ

Үнгэрhэн hарануудай туршада Улаан-Үдын вагонно депогой коллектив гол үрэ дүнгүүдэйнгээ талаар түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар бэелүүлhэн тухайгаа элидхээ. Жэшээлхэдэ, вагонуудые заhабарилгын талаар түсэбөө 102,2 процент, контейнернүүдые — 118 процент дүүргэжэ шадаа. Тинхэдээ вагонуудай заhабарилгада байдаг сагые гурбанай нэгээр гэхэ гү, али 33 процентээр хороожо амжаа.

Энэл хугасаа соо коммунист, Октябриин Революциин ба Ажалай Алдар Солын III шатын орденуудтай кавалер Борислав Сергеевич Котовой хүтэлбэрилдэг халаан илангаяа ехэ амжалта туйлаа. 41 хүнэй орондо оройдоол 31 хүн хүдэлhэн аад, эрхим үрэ дүнгүүдые харуулжа, социалис мүрысөөндэ түрүүлhэн энэ халаан коллектив дотороо магтаалтай ябана.

М. СУТУРИН.

МИЛЛИОН КУБОМЕТР МОДО БУУЛГАА

Эдэ үдэрнүүдтэ «Забайкаллес» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүтэлбэри, ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком Байгалай модоной баазын коллективтэ амаршалгын телеграмма эльгээбэ. Ушар юуб гэхэдэ, тус баазын хүдэлмэрилэгшэд жэлэй эхинhээ хойшо «сигара» болгогдон урадхуулагдан ерэhэн тэбхэр миллион кубометр модо буулгаа бшуу. Ажалаа шадамар бэрхээр эмхидхэжэ, рейд дээрэ түхэреэн сүүдхын туршада бүхы механизмуудые хүдэлгэhэнэй ашаар имэ үрэ дүн туйлаха эрхэ байдал хангагдаа ха юм.

Түсэбэй дүүргэлтэдэ дүй дүршэл ехэтэй кранай жолоошон А. И. Колоколов, бригадир В. Г. Гладышев, мастер Н. И. Хусаинова гэгшэдэй оруулhан хубита илангаяа ехэ. Эдэ үдэрнүүдтэ Байгалай модоной баазын коллектив Агуу Октябриин хүндэлэлдэ габшагай ажалай вахтада жагсанхай.

А. ДОРЖИЕВ.

РОССИН ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДАБШАСА

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд продукци худалдаха юhэн hарын түсэб 101 процент дүүргэбэ. Шухала олонхи зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ даабаринууд үлүүлэгдээ гээд РСФСР-эй промышленностиин 1983 оной юhэн hарын гурэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Нёдондоной энэ үеынхитэй сэсуулхада, үйлэдбэриин ниитэ хэмжээнэй ургалта 3,8 процент болоо. Ажалай бүтээсэ 3,6 процент дээшэлээ.

Металлопродукци, промышленна рободуудые, ехэ технико-экономическа параметрнуудтай машина болон түхеэрэлгэнүүдые, тоогой программа хүтэлбэритэй металл отолдог станогуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэгдээ. 1,2 мянганhаа дээшэ шэнэ зүйлэй хэрэгсэлнүүд үйлэдбэрилэгдэжэ эхилээ. Тэрээнтэй хамта 1,5 мянган хуушарhан зүйлэй промышленна продукци үйлэдбэриhөө болюулагдаа.

Арадай хэрэглэлэй олонхи эд бараа үйлэдбэрилхэ талаар түсэблэгдэhэн хэмжээн туйлагдаhан, промышленностиин хүдэлмэриин технико-экономическа дүнгүүд hайжаруулагдаhан, эрхим шанартай продукци бүтээлгэ ехэдхэгдэhэн байна.

Гэхэтэй хамта промышленностиин хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии байгаа.

Минеральна үтэгжүүлгэ, каустическа содо, химическэ утаhа ба ниидхэ, переменнэ тоогой электродвигательнүүдые, химическэ түхеэрэлгэнүүдые, лен хуряалгын комбайнуудые, барилгын модо, хабсаргагдамал түмэр-бетон, эхэмэл гадар хубсаhа, арhан гутал, юумэ угаадаг машина, холодильнигууд болон зарим бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэб дүүргэгдээгүй.

Үйлэдбэриин зарим нэгэдэлнүүд болон предприятинууд ажалай бүтээсын, продукциин өөрынь үнэ сэнтэй, нөөсэлэлгын талаар түсэбүүдээ дүүргээгүй, хүн зоной хэрэглэдэггүй продукци бүтээн гаргаhан байгаа.

(ТАСС).

ГЭГЭЭРЭЛШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй конференц-зал соо арадай гэгээрэлэй эдэбхитэдэй республиканска зүблөөн уржадэр болобо. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй тогтоолые бэелүүлхэ талаар республикын гэгээрэлшэдэй зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ асуудалаар гэгээрэлэй министр **П. Ф. Бардаханов** элидхэл хэбэ.

Улаан-Үдын 2-дохи hургуулиин директор **В. И. Корытов**, Хоринн районой Үдын дунда hургуулиин директор **Л. Ф. Муруева**, Загарайн районой Ново-Ильинскын дунда hургуулиин директор **В. Л. Сафронов**, Закаменск хотын 2-дохи дунда hургуулиин директор **А. Г. Струкова**, Мухар-Шэбэрэй районой Шаралдайн дунда hургуулиин директор **Г. И. Павленко**, Загарайн хүүгэдэй спортивна hургуулиин директор **Ю. А. Зуев**, еэдэй гэгээрэлэй Октябрьска райсоведэй гэгээрэлэй таhагые даагша **А. К. Габагуева** гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов**, КПСС-эй обкомой эдэмэй болон hуралсалай таhагые даагша **Л. Я. Похосоев**, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **С. В. Ангапов** гэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

БЭЛЭДХЭЛ hАЙНТАЙ БАЙБА

КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой, районно Соведэй гүйсэдкомой шиидхэбэреэр ниитын малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые шалгаха талаар хүдэлмэри район дотор эхилбэ. Шалгалтануудые үнгэргэхэ комиссинууд байгуулагданхай. Тэдэнэй бүридэлдэ партиин райкомой, райгүйсэдкомой, агропромышленна нэгэдэлэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдhөө гадна ажахынуудай hаалишад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд оролсоно. Түрүүшын тиимэ хоёр талын шалгалта тус районой «Советская Россия», «Искра» колхозуудай хоорондо үнгэргэгдэбэ. Энэ шалгалтын дүнгүүд тухай доро мэдээсэнэбди.

«Советская Россия», «Искра» колхозууд район доторoо түрүү ажахынуудай тоодо ородог юм. Нёдондо жэлэй малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэhэнэйнгөө түлөө «Советская Россия» колхозойхид КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотада хүртэhэн байна. Зүгөөр тус ажахы «Искра» колхоздо орходоо газар таряалачгаараа болон үхэр малайнгаа тоо толгойгоор бага юм.

Энэ шалгалтада хабаадахаяа ажахын ахамад мэргэжэлтэд, түрүү hаалишад, гахайшад, сугларжа, түрүүшээр Дээдэ-Жэрэмэй колхозой фермэ ба отаранууд дээгүүр ябажа хараба. Тус колхозой hүнэй комплексын бэйра байдалаар, үбэлжэлгэдөө ямараар бэлэдхэhэн тухай асуудалаар hонирхобобди. Комплексын бригадир Анатолий Иванович Черданцев бидэниие дахуулжа, малайнгаа байрануудые, тэжээлэй кухни, hү тушаажа абадаг пункт гэхэ мэтэеэ дууhан харуулба. Ажахын диилэнхи олон эбэртэ бодо мал эндэ суглардаг байна. Юундэб гэхэдэ колхозой бүхы 1200 толгой эбэртэ бодо малай 900 гаран толгойнь үбэлэй үедэ эндэ байрладаг юм. Үнеэлэй 2 ондоо томо байрануудай сонхо болон үүдэнүүдынь сум заhабарилагданхай, забhарнуудынь шэглэгдэжэ дулаалагданхай hэн.

— Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлээр шалгалта болохо гэжэ мэдээд, малай байрануудые, хорёо хашаануудаа яаралтайгаар заhабарилаа бэшэ аалта? — гэжэ бригадирhаа шоглон асуухада:

— Тиимэшье байжа магад. Иимэ шалгалтанууд манай хүдэлмэрилэгшэдые гурим журамтай болгодог. Район дотороо үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэе гэhэн үүсхэл гаргаhан аад, тэрээндэ муугаар бэлдэхэ эрхэгүй зомди, — гэжэ Анатолий Иванович харюусаба.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые шалгахаа ерэhэн комиссиин гэшүүд — малшад ба ажахынуудай мэргэжэлтэдые али олон «жэжэ» гэгдэдэг асуудалнууд hонирхуулна. Тиигэжэ үнэн зүрхэнэй, али алиндашье аша туhатай хөөрэлдөөн эхилшэнэ. Гэхэтэй хамта обёорогдоhон бүхы дутуу дунданууд тухай сэхэ руунь ажаглалтанууд хэгдэнэ.

Шалгалтада хабаадагшад тэжээл буйлуулха асуудалаар, илангаяа мүнөө малда үгтэдэг рационие тодорхойлно.

— Мүнөө жэлдэ үбhэ тэжээл элбэг гээд тэжээлээ хайша хэрэгээр гаргашалжа, болохогүй, — гээд комиссиин гэшүүн, РАПО-гой ахамад врач А. П. Телешев уридшалан hануулха юм.

Үбhэ тэжээл тухай хэлэхэ болоо hаа, эдэ ажахынууд ехэhала hайн байдалтай. Тэдэнэр будүүн тэжээлээр 100 процент, шэмэтэ тэжээлээр 35 процент хангагдаад байнхай. Зүгөөр үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хэрэгтэ дутагдалнуудшье байгаа лаб даа.

Шалгалтада хабаадагшадай юун тухай хэлэhые эндэ дурдая.

П. Ф. АСТАШОВА, «Советская Россия» колхозой hаалишан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат:

«Искра» колхозой малшад ба механизаторнууд үхэр малайнгаа үбэлжэлгэдэ муу бэлшээр бэлдэhэн байна. Малай фермэнүүд, тугалай байрануудта бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэринь оньhожоруулагданхай. Энэ талаар мантай мүрысэдэг колхоз зарим тэды амжалтануудтай. Тугалнуудай байрануудта шииг нойтон ехэ гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Тиихэдэ hая гараhан тугалнууд тэдэ байранууд соохи клеткэнүүд соо амяараа байлгагдадаггүй, харин хамта байлгагдана. Энэнь таарахагүй ябадал гэжэ hананаб».

М. Г. ЕМЕЛЬЯНОВА, «Советская Россия» колхозой ахамад зоотехник:

«hүнэй комплекс дээрэ манайда олон хүн хүдэлдэг. Тиимэhээ үйлэдбэрилhэн hүнэймнай өөрынь үнэ сэн дээшэлнэ. Гэхэтэй хамта, «Искра» колхозой гахайн фермэ дээрэ ажал хүдэлмэринь hайнаар эмхидхэгдэhэн гэхын аргагүй. Поршоонхонуудые олоор тэжээхэ, тэжээл багаар гаргашалжа, ехээр продукци абаха гэхэ [illegible] асуудалнуудта эндэ үшөөл анхарал багаар хандуулагдана ха».

Энээнhээ уламжалан, «Советская Россия» колхозой гахайн фермэ тухай хэдэн үгэ дурдая. Улаан-Үдын районно Соведэй депутат Демид Мефодьевич Китаевай ударидаг гахайн фермын коллектив эрхим ажалаараа суурхаhаар үнинэй юм. Эндэ эхэ гахай бүриhөө 18 поршоонхо түлжүүлжэ, байгша онойнгоо түсэбые октябриин 1 болотор дүүргэхэ, түсэбhөө гадуур үшөө 400 поршоонхо түлжүүлхэбди гэhэн социалис уялгатай.

Тиимэhээ Хүйтэнэй колхозhоо ерэhэн гахайн фермые даагша И. Е. Мясников мүрысэдэг фермынгээ ажал хэрэгүүдээр илангаяа нарин нягтаар танилсаhаниинь гайхалтай бэшэ байгаа.

«Искра» колхозой ахамад экономист Г. Ф. ДОРОФЕЕВА:

«Малшад, hаалишад, хонишод болон механизаторнуудай дунда экономическа hуралсал эмхидхэхэ хүдэлмэри хоёр ажахыда муугаар эмхидхэгдэнхэй гэжэ сэхэ мэдэрхэ ёhотойбди. Продукциин өөрын үнэ сэн ямар зүйлнүүдhээ бүрилдэнэб, хайшан гээд үйлэдбэриин зарим участогуудта бага гаргашатайгаар ехэ продукци үйлэдбэрилэгдэнэб, хамтын подряд яажа нэбтэрүүлэгдэнэб гэхэ мэтэ асуудалнуудые үргэнөөр шудалха, ойлгуулан тайлбарилха ёhотойбди. Тиигэжэ ажалдаа эрдэм мэдэсын үндэhөөр амжалта туйлаха арга олдохо зэргэтэй.

«Искра» колхозой ахамад зоотехник Н. М. НИКОЛАЕВ:

«Дээдэ-Жэрэмэйхид үбэлжэлгэдөө hайнаар бэлдээ. Тугалнуудайнь байранууд манайхиhаа hайн. Эхэ гахай бүриhөө поршоонхонуудые олоор абадаг. Тэдэнэй дүй дүршэлые өөртөө нэбтэрүүлхэбди. Тиихэдэ тэндэ будүүн ба шэмэтэ тэжээлэй хэды шэнээн үгтэдэг байhаниинь даб дээрэ мэдэгдэнэгүй.

«Советская Россия» колхоздо хонидой байранууд хүсэд hайнаар бэлдэгдэнхэй гэхын аргагүй байба. Колхозой түб буусадахи Ф. Т. Емельяновай даадаг хонидой байрын наг шэбхэ хүсэд гаргагдаагүй, сонхонуудынь булта шэллэгдээгүй байгаа hэн.

Малай байранууд, тэжээл буйлуулдаг кухинууд гол түлэб заhабарилагданхай, гэжэ комиссиин гэшүүд тоолсобо. Эдэ ажахынуудай малшад байгша оной үбэлжэлгые амжалтатайгаар дабажа, гүрэндэ хүдөө ажахын продукци худалдаха талаар абаhан үндэр уялгануудаа дүүргэхэ аргатай гэhэн тобшолол шалгалтын үедэ хэгдээ. Тодорхойлон [illegible] лэбэл, Дээдэ-Жэрэмэйхид үбэлжэлгээ урагшатайгаар үнгэр[illegible] [illegible] ашаар ерэхэ жэлдэ гүрэндэ hү, мяха үйлэдбэрилгээ 15 процентээр дээшэлүүлхэбди гэhэн уялга абанхай.

Хоёр ажахын үхэр малай, хонидой байрануудаар ябахадаа, харуулан ойлг[illegible] хэрэгсэлнүүдээр hонирхобобди. Энэ талаар үшөөл дутагдалнууд бии. Агитаторнууд, политинформаторнуудай хүдэлмэри улам hайжаруулагдаха ёhотой. Үбэлжэлгын үедэ энэ хүдэлмэри нилээд удха ша[illegible] гээд олондо мэдээжэ.

Шалгалтын дүнгүүдые гаргаха үедэ энээн тушаа зүбшэл заабари үгтөө. Ниитын малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл аша туhатай байба гэжэ шалгалтада хабаадагшад [illegible] hэн байна.

В. БУТУХАНОВ,
КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой хүдөө ажахын таhагые даагша, комиссиин түрүүлэгшэ.

Н. ЗАЙЦЕВ,
районой арадай хиналтын комитедэй инспектор.

С. ОЧИРОВ,
манай корр.

БАМ-ай БАТА НАЙДАМТАЙ АЛХАМУУД

17—20 километр зайда харгы татагдана. Ноябрь-декабрь hарануудта барилгашад урдаа табиhан зорилгоёо дүүргэхэ аргатай. Хэобээ урдань шпала, рельснүүд дуталдадаг hаа, мүнөө эдэ зүйлнүүдые саг болзоортонь абадаг болонхой. Теэд hүүлэй үедэ хүүргэ табигшад хараалhан түсэбүүдээ дүүргэнгүй, бусад барилгашадые hаатуулна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Байгалай тоннельнэ доторхи хүдэлмэри дүүрэнтэжэ ноябрь hараhаа хүдэлмэриин поезднууд ашаа шэрэхэ аргатай болохо юм гээд мэдээсэгдэбэ.

Ангоя станцида барилгахабсаралгын 608-дахи поездын коллектив гэр байра бодхооно, мүнөө хоёр-хоёр байратай 8 гэр бүтээгдэжэ байна. Тиигэбэшье сэбэрлэлгын, инженерна түхеэрэлгэнүүдые, автохаргынуудые барилга унжагайрна.

Түмэр харгышад Баунтын районой газар дайдада рельснүүдые табижа эхилхэнь. Таксимо станцида мүнөө жэлдэ столово, магазин, почто, баня, спортын зал, соёлой байшан, олон тоото гэр байра ашаглалгада тушаагданхай. Эндэхи hургуулиин үхибүүдэй тоо hүүлэй жэлдэ нилээд олошороо. Тиимэhээ 325 hурагшадай hургуулиин байшанда нэмэлтэ барилга хэхээр хараалагдаба. «Буряадай комсомолец» отрядай залуушуул ажалай үндэр дүнгүүдые туйлана, эндэ олон тоото бэлигтэй залуу хүтэлбэрилэгшэд урган гараа гээд заседанида хабаадагшад тэмдэглээ.

Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогтахи хүн зонойнгоо тоогоор хоёрдохи hуури эзэлдэг холын Таксимо поселогто (мүнөө эндэ 9 мянга шахуу хүн зон ажаhуунэ) hаяар электрын элшэ хүсэ хубаарилан дамжуулха подстанци баригдажа эхилхэнь.

—Байгалай тоннель хараалагдаhан болзорhоо бүхэли жэл урид малтагдаа hэн, — гэжэ «БАМтоннельстрой» трестые эрхилэгшэ В. А. Бессолов хөөрөөгөө эхилнэ. —Мүнөө Хойто-Муяын тоннельhээ бэшэниинь бултадаа ходоро малтагдажа, досоодохи бүхэлэлгын, тоннель соогуур түмэр зам таталгын болон бусад шухала, орёо хүдэлмэри хэгдэнэ гээд мэдээсэбэ. hаяын сагта Байгалай тоннель соогуур хүдэлмэриин поезднууд ябажа, ашаа болон пассажирнуудые зөөдэг замые улам ута болгохо юм. Энэнь нилээн ехэ алмалта хэхэ арга олгохо байна. Байгал-Амарай түмэр замай Түлхюур гэжэ нэрлэгдэhэн Хойто-Муяын тоннель дээрэ, гидро-геологическа эрхэ байдалай хэды хүшэр хүндэ байбашье, ажал хүдэлмэри, түсэбөөр хараалагдаhан болзор уридшалан ябуулагдана. Тобшолон хэлэхэдэ, областной партийна XXXII конференциие тоннельшэд шэнэ амжалтатайгаар угтаха байха гэжэ нүхэр В. А. Бессолов найдуулба.

БАМ-ай барилгашадые бүхы талаарнь хангаха асуудалнууд эм итэйгээр шиидхэгдэнэ, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха бүхы арга боломжо бии гээд үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ. Түмэр зам барилгын бүхы хүдэлмэриие улам эршэтэйгээр үргэлжэлүүлхэ, хүүргэ барилгашадай гэзгдэлдэ орohон шалтагаануудые зайсуулха, тоннельнүүдые шадаал hаа богони болзорто ашаглалгада үгэхэ, бамайхидта үбэлэй үедэ hаадгүйгөөр ажаллаха эрхэ байдал тогтоо талаар комиссиин заседани дээрэ тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаа.

Комиссиин заседанида республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **И. Д. Даржаев**, партиин обкомой таhагуудые даагшанар, министрнүүд, партиин Северо-Байкальскын горкомой, Баунтын райкомой нэгэдэхи секретарьнар **Л. П. Табалаев, В. Д. Раднаев** гэгшэд хабаадалсаба.

Манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

ТҮСЭБҮҮДЫЕ ДҮҮРГЭЛГЭ— ТҮРҮҮШЫН ЗОРИЛГО

Һүүлэй үедэ Улаан-Үдын районой Оронгын совхозой үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд һайжаржа захаланхай. Жэшээнь, 1981 ондо 1 миллион 300 мянган түхэригэй гарзада, 1982 ондо —738 түхэригэй гарзада ороо һаа, байгша оной 9 һарын дүнгөөр тус ажахы 405,2 мянган түхэригэй ашаг олзо абанхай. Жэлэй дүнгөөр 404,6 мянган түхэриг сэбэр олзо абтахаар хүлеэгдэнэ.

Юунэй ашаар иимэ үрэ дүнгүүд туйлагдааб гэбэл, совхозой партийна организаци дирекцитэй хамта удаан болзорой хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдые тодорхойлоод, тэдэниие бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Һаяхан совхозой партийна организацида тоосоото-һунгалтын суглаан үнгэрбэ. Ажахын партийна бюрогой секретарь **Ч. Л. Ринчиновэй** хэһэн элидхэл соо коллективэй урда табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар партийна организациин ябуулдаг эмхидхэлэй, үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэбэ.

Мүнөө үедэ хүдөөгэй ажалшан бүхэн партиин Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ эгээл ехэ хубитаяа оруулхын түлөө тэмсэхэ уялгатай. Нэн түрүүн нютаг нютагай үйлэдбэриие эршэтэй түргэнөөр хүгжөөжэ, хүн зониие эдеэ хоолоор найдамтайгаар хангаха шухала. Тиимэһээ Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубита оруулха ябадалые Оронгын совхозой партийна организаци болон дирекци гол зорилгомнай гэжэ тоолохо ёһоороо тоолоно.

Шухала энэ зорилгые дүүргэхэ талаар тус организациин тодорхойлһон гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь гэхэдэ, тараан ажалые болон тэжээл үйлэдбэрилгые үндэһөөрнь һайжаруулга болоно.

Тараан ажалые хаража үзэе. Байгша табан жэлэй түрүүшын 1981 ондо сагай уларилай гандуу байбашье, ороохо бэлэдхэхэ түсэбөө совхоз 107 процент дүүргээ һэн. Ургасатай нёдондо жэлдэ түсэбынь 206 процент бэелүүлэгдэбэ. Харин байгша ондо 24700 центнер түсэбтэй байгаад 68464 центнер ороохо абабад. Түсэбэй ёһоор 6,5 центнерэй орондо гектар бүриһөө 18 центнер ороохон абтаба. Иимэ үрэ дүнгөөр урмашангүй байхын аргагүй. Энэнь саашанхи амжалтануудайнь найдамтай үндэһэ һуури боложо үгэнэ ха юм. Ажахын байгша ондо абаһан 405 мянган түхэриг сэбэр ашаг олзын 147 мянганиинь тараан ажалай ашаар абтаа бшуу. Тиихэдэ ороохо гүрэндэ тушааха табан жэлэй түсэб бүри нёдондо табан жэлэй хоёр жэл соо, дүүргэгдээ гээшэ һааб даа.

Иимэ үрэ дүнгүүдэй нүхэсэлнүүдые нэрлэбэл, ажахын агротехническэ албан газар үйлэдбэрилгые һайжаруулха талаар хэдэ хэдэн түсэбтэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэн байна. Нэн түрүүн тараан ажалай бригаданuудай хамтын подрядай гуримда оролго һайн талаяа гүйсэд харуулаа гэжэ тоосоото элидхэл соошье, мүн ахамад экономист **М. В. Саломатинагай**, ахамад агроном **С. М. Монхоевой** үгэнүүд соо тэмдэглэгдэбэ. Техникэ гүйсэд дүүрэнээр ашаглагдадаг болобо. Тарилгын хүдэлмэри саг соогоо дүүргэгдэжэ, юрэнхыдөө, механизаторнуудай ажалай бүтээсэ эрид дээшэлээ. Энээнэй ашаар тараан ажалай гаргашанууд 18 процентээр хорожо, 1 центнер ороохоной үнэ сэн түсэбэй ёһоор 18 түхэриг 41 мүнгэнэй орондо 8 түхэриг 13 мүнгэн хүрэтэр доошолоо.

Хамтын подрядай политическэ удха шанаршье мартагдаагүй. Энэ үедэ партийна бюро хамтын подрядай һайн талануудые ойлгуулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Ажахын захиргаантай тодорхой хэлсээ баталһан, тэрэнэй бүхы дүримүүдтэй гүйсэд танилсаһан механизаторнууд али болохоор оролдоо гээшэ. Харин мүнөө эрхим ургасын абтаад байхада, хэлсээнэй ёһоор тодорхойлогдоһон мүнгэнэй болон натуральна урмашуулганuудые тарияашадта дууһан үгэхэ хэрэгтэй.

Зүгөөр тараан ажалые һайжаруулха талаар нөөсэнүүд үшөөл олон. Сагай уларилай талаар һүүлэй хоёр жэлнүүдэй таарамжатай байһаниие мартажа болохогүй.

Жэл бүри тарялангай ехэ талмайнууд үмсын малда гэшхэгдэнэ, муудана. Ахамад агроном С. М. Монхоевой эрид тэмсэһэнэй эсэстэ һүүлэй үедэ иимэ ушарнуудай үсөөрбэшье, зооветмэргэжэлтэд, бригадирнууд, эрхилэгшэд энэ хүдэлмэриие хэрэгсээнэгүй.

Минеральна болон нютагай үтэгжүүлгэнүүд багаар оруулагдана. Жэшээнь, байгша ондо ойдоол 382 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Харин совхозой бүхы таряалан, сабшалангые үндэһөөрнь һайжаруулха гэбэл, энээнһээ хэды дахин ехэ үтэгжүүлгэ хэрэгтэй гэжэ С. М. Монхоев онсолоо. Үтэгжүүлгэнүүдэй дуталдадаг дээрэһээ тэрэниие бүхыдэнь уһалагдадаг сабшаланда оруулаа. Энээнэй ашаар А. Г. Цыремпилов даалгагдаһан 200 гектар сабшалангһаа гектарай дунда зэргээр таримал ногооной 74 центнер үбһэ сабшажа һурилөө. Энэнь Баруун Оронгын уһалууриин системэһээ хангагдадаг сабшалан дээрэһээ абтаа. Баруун Оронгын уһалууриин системэ тухай онсо хэлэлтэй. Совхозой ахамад мелиоратор Дымбрын Цыбикнимаевич Мункуевай үүсхэл оролдолгоор 5 жэл соо баригдаһан энэ ехэ түхеэрэлгэ түрүүшын жэлһээ ашаяа харюулжа эхилээ һэн. Байгша ондо 450 гектар сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулһанай, мүн бусад хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй эсэстэ 35 мянган центнер үбһэн суглуулагдаа. Энэнь нёдондонойхиһоо 14 мянгаар ехэ болоно. Гектарай 27 центнер абтаа. Хойто жэл үшөө 500 гектар һайжаруулха түсэбтэйбди гэжэ совхозой директор Е. С. Шабаков мэдүүлбэ. Тиигэбэл үбһэнэй ургаса дээшэлхэ.

Юрэдөө, совхозой дирекци, мэргэжэлтэд газарай үрэжэлые һайжаруулха талаар тодорхой түсэбтэй байһаниинь эли байна. Газарай ашаг шэмые һайжаруулха тусхай отряд эмхидхэхэ тухай дурадхагдаа. Таряалангые, паарые һайжаруулхын тула эндэхи намагай торф хэрэглэхэ арга боломжо бии. Энэл зорилгоор бобово ургамалнуудые, тодорхойлбол, донник ехээр тариха хэрэгтэй.

Совхозой үйлэдбэриин ямаршье һалбариие абажа харахада, Оронгын коммунистнуудай гараа хабсаргаад һуудаггүйнь элирнэ. Энэнь тон һайшаалтай гээшэ. Туйлаһаараа һанаагаа амарангүй, суглаанда үгэ хэлэгшэд шүүмжэлхы олон ажаглалтануудые хэлэжэ, тэдэниие дары усадхаха һонирхолтой дурадхалнуудые оруулаа. Иимэ шэглэлтэйгээр суглаанай үнгэрһэниинь гансал үдэрэй хүдэлмэреэр туйлагдаа бэшэ. Ч. Л. Ринчинов түрүүтэй партийна организаци совхозой бүхы албануудай хүдэлмэриие эбтэй эетэй болгожо шадаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Ажахын үрэ дүнгүүдтэйшье танилсахада, ажалшадтайшье хөөрэлдэхэдэ, дэбжэлтын оршон байдал, зохёохы оролдолгын амисхал мэдэрэгдэнэ.

Мал ажалай талаар совхозой ажалшадай урда харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Мүнөө дээрээ тус һалбариин ашаг шэмэ үшөөл өөдэгүй байһаар. Гүрэндэ мяха, һү худалдаха 9 һарын түсэб дүүргэгдэбэшье, жэлэй түсэбые дүүргэхын тула IV кварталда ехэ оролдолго гаргахаар байна. Город шадарай һэн тула тус ажахы тэндэхи хүн зониие һүөөр хангаха гол шэглэлтэй. Теэд энэ зорилгоёо оронгынхид һулаар дүүргэнэ гэжэ хэлэлтэй. Һүниинь гол түлэб II сортоор тушаагдана. 1 центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн аяар 62 түхэриг болоно. Тиимэһээ һүнэй центнер бүхэн 5 түхэриг 46 мүнгэнэй гарза үгэнэ. Үнеэн бүриһөө 9 һарын туршада ойдоол 1284 килограмм һаагдаа. Байгша оной бэлшээриин үеын ехэ таарамжатай байбашье, энээнһээ үрэ гарабагүй. Эмхидхэлэй, политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. Малшадай зоовет-һуралсал мартагданхай. Механизациин талаар тон хангалтагүй байдалтай гэжэ II отделениие эрхилэгшэ **В. П. Собенников** шүүмжэлбэ. Энээнһээ боложо, һаалишадаар хүдэлхэ хүнүүд олдохоо болижо байна. Үхэрнүүдые шахан таргалуулха гэхэдэ, байранууд үгы.

Һүнэй шэнэ комплекс ашаглалгада үгтөөд, мүнөө үнеэд тэндэ оруулагдана. Тус комплексын мал поточно-цеховэ гуримаар харууһалагдаха юм. Зарим тэды бэлэдхэлэй хүдэлмэриин хэгдэбэшье, түрүү энэ гуримые хүсэндэнь хүргэхын тула горитой оролдолго хэрэгтэй. Тиимэһээ тус комплексдо партийна бүлэг дары байгуулжа, коммунистнуудай үүргэ нүлөө дээшэлүүлхээр болоо.

Оронгын совхозой партийна организацида эдэбхитэй олон коммунистнууд бии. Гэбэшье совхозой коллектив дотор журам эбдэдэг хүнүүд үшөөл олон. Тиимэ хүдхэшүүлтэй эрид тэмсэл ябуулагданагүй.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдһээ уламжалан, үзэл сурталай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые партбюро түсэблэнхэй. Тэдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхын тула нилээд оролдолго хэрэгтэй. Зооветмэргэжэлтэдые һайнаар хүмүүжүүлхэ, ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха, бэе бэеэ далдалха, харюусалгаһаа зайсаха ушарнуудтай тэмсэхэ тухай онсологдоо.

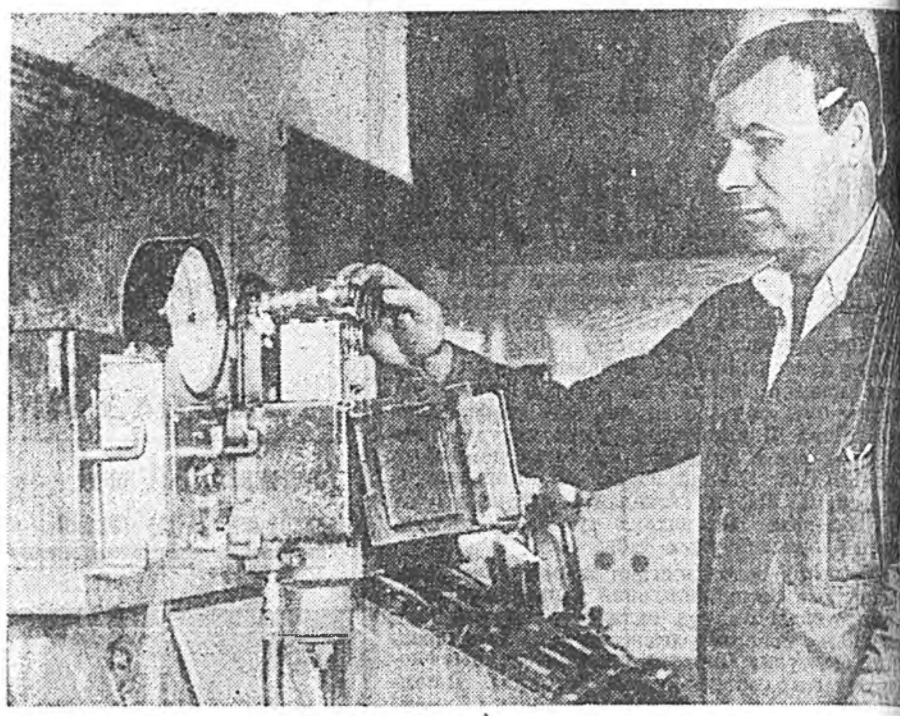
Суглаанда КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ **В. И. Кудрявцев**, КПСС-эй обкомой секретарь **В. Ф. Лысов**, КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой нэгэдэхи секретарь **П. А. Горбунов** гэгшэд хабаадаа.

Партийна бюрогой секретаряар **Ч. Л. Ринчинов** дахинаа һунгагдаба.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ,
манай корр.

АШАГ ҮРЭ, ШАНАР

Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна деподо мэргэжэл түгэс, уралан нарижуулхы хэшээл оролдолго саг үргэлжэ гаргадаг хүдэлмэришэд олон юм. Тэдэнэй нэгэн —зургаадахи разрядай слесарь Виталий Егорович Яковенкин болоно. Тэрэ олон жэлэй туршада эндэ хүдэлхэ зуураа, өөрынгөө заһабарилдаг оньһон приборнуудые һайн шудалаа ааб даа. Мүнөө В. Е. Яковенкин локомотивуудай дабшасын хэмжээе хинан шалгадаг скоростимернүүдые заһабарилха даабари абанхай. Тэрэ залуу хүдэлмэришэдтэ дүй дүршэлөө дамжуулан үгэдэг ёһотой һурган хүмүүжүүлэгшэ гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Е. Яковенкин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХҮСЭ ШАДАЛАА ГҮЙСЭД ЭЛСҮҮЛХЭ

БАРИЛГЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Республикымнай барилгашад байгша оной түсэбтэ даабаринуудые эрхим шанартайгаар дүүргэхын тула үсэд нэтэрүүгээр ажаллажа байнхай. Энээниие юһэн һарын дүнгүүд гэршэлжэ үгэнэ.

Энэ хугасаа соо гүрэнэй капитальна һомологын мүнгэ зөөри ашаглаха түсэб 102 процент, харин үйлэдбэриин барилганууд дээрэ—107 процент дүүргэгдэһэн байна. Тэрэ тоодо барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ юһэн һарын түсэб мүн лэ 102 процент дүүргэгдээ. Һайшаалтай зүйл гэхэдэ, гурбан кварталай туршада үйлэдбэриин гол фонднуудые ашаглалгада оруулха түсэб 110 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 40 процентээр ургаһан байха. Һүүлэй олохон жэлэй туршада иимэ амжалта туйлагдаагүй байха.

Тиигэжэ Зэдын комбинадта, «Теплоприбор», «Электромашина», Тимлюйн цементын заводуудта, Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинадта, Забайкалиин апатидай заводто, «Бурятфермmаш» заводто үйлэдбэриин ехэ хэмжээнэй хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаа. Хүдөө ажахыдашье ехэ хүдэлмэри хэгдээ. 3 мянган гектар газар, тэрэ тоодо 1239 гектар сабшалан болон бэлшээри уһалха мүнөөнэй түхеэрэлгэтэй барилганууд хэгдэбэ. 41,2 мянган гектар талмай уһалха хуушанай түхеэрэлгэнүүд һэльбэн шэнэлэгдээ. Мүн 2,5 мянган бодо малай, 4,2 мянган хонидой, 100 гахайн, 12,2 мянган шубуудай байха байранууд республика доторнай энэ үедэ баригдаһан байха юм. Мүн силос дараха, овощ болон үрэһэ хүрэнгэ хадагалха байранууд бодхоогдожо, ашаглалгада оруулагдаа. Жэшээнь, 5 мянган тонно ороохо хадагалха складууд баригдаһан байна бшуу.

Социально-соёлой барилганууд дээрэ хубилалтанууд болоо. Түсэбтэ даабаряа гүйсэд дүүргээшьегүй һаа, 1568 хүүгэдэй һураха һургуулинууд, 690 үхибүүдэй хүмүүжүүлэгдэхэ эмхи зургаанууд, 420 һурагшадай һураха техническэ мэргэжэл олгодог училищи, 810 дүрбэлжэн метр талмайтай магазинууд, 150 хүнэй нэгэ доро эдеэлхэ столово гэхэ мэтэ объектнүүд юһэн һарын туршада ашаглалгада оруулагдаа.

Мүнөө үе сагай агуу барилга—Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ ажалай шэнэ амжалтанууд туйлагдана. Хэдэн зуугаад километртэ харгын далан бэлдэгдээ, хэдэн арбаад километртэ булад рельснүүд табигдаа. Байгалай тоннель поездын ябахаар гүйсэд бэлэн болгогдоо. Байгалай эрьеын болон Хойто Муяын тоннельнүүд эршэ хүсэтэйгөөр малтагдажа байнхай.

БАМ-ай посёлогуудта үйлэдбэриин болон социально-ажаһуудалай барилганууд үргэнөөр хэгдэнэ.

Түсэбтэ даабаринуудаа саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар дүүргэдэг барилгын эмхинүүд манайда олон. Тэдэнэй дундаһаа гурбан кварталайнгаа түсэбүүдые улүүлэн дүүргэһэн «Жилгражданстрой» трестын 145-дахи, 174-дэхи, 177-дохи ПМК-нуудые, локомотив-вагон заһабарилгын заводой барилгын управлениие, «Нижнеангарсктрансстрой» трестые бүхыдэнь, 9-дэхи «Мостстрой» трестын хүүргэ баридаг 52-дохи; 97-дохи отрядуудые, «Бурятцелинстрой» трестын 590-дэхи, 697-дохи, 933-дахи нүүдэл колоннонуудые, «Бурводстрой» управлениин Хориин, Кабанскын, Хяагтын ПМК-нуудые нэн түрүүн тэмдэглэлтэй. Эдэмнай барилгын товарна продукци гаргаха түсэбүүдээ холо улүүлһэн байха юм.

Мүн эдэ барилгын эмхинүүдһээ гадна подрядна хүдэлмэриингөө түсэб улүүлэн дүүргэгшэдэй дундаһаа «Спецстроймеханизация» трест, Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управлени, «Улан-Удэтрансстрой» трестын 397-дохи СМУ, «БАМтоннельстрой» управлени, «Запбамстроймеханизация» трест болон бусад томо-томо коллективүүдые нэрлэлтэй.

Гэхэтэй хамта республикын барилгын эмхинүүдэй хүдэлмэридэ шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон. Дутуу дунданuудшье үзэгдэһөөр зандаа. Нэн түрүүн бүхыдөө гол фонднуудые ашаглалгада оруулха түсэб 94 процент дүүргэгдээ. Үйлэдбэриин гол фонднуудые ашаглалгада оруулха түсэб улүүлэн дүүргэгдээ гэжэ дээрэ тэмдэглээ һэмди. Тиихэдээ гол түлэб социально-ажаһуудалай барилганууд гээгдэжэ ябаһан болоно бшуу. Илангаяа манай республикын мэдэлэй объектнүүд дээрэ барилгын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Гэр байрын барилга, урдынхидаал адли, гээгдэжэ ябаһан зандаа. Энэ талаар юһэн һарын түсэб ойдоол 74 процент дүүргэгдээ.

Тиимэһээ манай барилгашадай шиидхэхэ шухала асуудалнууд олон болоно. Убэлэй хүйтэнэй дүтэлжэ байһые хараада абабал, буришье орёо хэрэгүүд ушарха зэргэтэй. Мүнөө үедэ барилгын эмхинүүдэй партийна, профсоюзай организацинууд, хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд бүхы хүсэ шадалаа, материальна ба ажалай нөөсэнүүдые ашаглалгада оруулагдаха объектнүүд дээрэ элсүүлхэ, ажалай эмхидхэл болон журам эрид дээшэлүүлхэ, барилгашадай ажалай эрхэ байдал һайжаруулха ёһотой болоно ха юм. Тиигэбэл, түсэбтэ даабаринуудай гүйсэд дүүргэгдэхэнь лабтай.

ДУТАГДАЛНУУДАА ТҮРГӨӨР УСАДХАХА

Комбинадай партийна комитет социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг юм. Тиихэтээ хамта энэ хэрэгтэй нягта холбоотой асуудал болохо ажалай эмхидхэлэй түрүү шэнэ онол арга, шэнэ технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын тула ехэ оролдолго гаргана. Эдэ асуудалнууд парткомой заседани дээрэ, хамтын болон цеховэ партийна суглаанууд дээрэ ходо зүбшэгдэжэ, зохихо хэмжээнүүд абтана, дутуу дунданuудые усадхаха арга боломжонууд элирхэйлэгдэнэ.

Коммунистнуудай толгойлдог олон коллективүүд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хараатайгаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялганuудые абанхай. Тэдэнэй дундаһаа КПСС-эй Загарайн райкомой гэшүүн И. П. Кузнецовой толгойлдог модо элдэб хэмжүүрээр тайрадаг томодхогдоһон, модо зөөдэг Е. Н. Савиновай хүтэлбэрилдэг, модо болбосоруулгын цехэй Е. А. Сомовой даадаг болон бусад бригаданuудай коллективүүдые дурдажа боломоор.

Жэшээнь, Иван Ильич Кузнецовой даадаг коллектив табан жэлэй даабариие 4.5 жэл соо дүүргэхэбди гэһэн социалис уялга абаһан байгаа. Харин мүнөө тус бригада үнгэрһэн үедэ хэһэн хүдэлмэриингөө дүн сохолсод, арга боломжонуудаа элирхэйлээд байхадаа, табан жэлэй даабариие дүрбэн жэл хоёр һарын туршада бэелүүлжэ шадаха байһанаа мэдүүлээ. Гадна бригадна подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэхэ, хоер комплектнэ автопоездоор модо зөөхэ гэхэ мэтын хүдэлмэриин түрүү арга үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ.

Эмхидхэлэй-техническэ ба бусад хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэһэнэй аша туһаар тоосоото үедэ, илангаяа 1982 ондо технико-экономическа олонхи зүйлнүүдээр һайн үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Энэшье жэлэй байдал муу бэшэ. Товарна продукци худалдаха, хюрөөдэһэн модо, технологическа зомгооһо гаргаха, соёлой-ажаһуудалай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэбтэ даабари һайнаар дүүргэгдэнэ.

Тоосоото үедэ партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин аша үрые улам дээшэлүүлхын тула бага бэшэ юумэн хэгдээ. Партийна суглаанууд, парткомой заседаниинууд хараалагдаһан болзор соо үнгэргэгдэжэ, коллективэй үйлэдбэриин болон ниитын ажабайдалда хабаатай шухала шухала асуудалнууд зүбшэгдэжэ, зохихо хэмжээнүүд абтажа байна гэжэ тэмдэглэлтэй. Һүүлэй үедэ илангаяа партийна, гүрэнэй, ажалай журам бэхижүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаа.

Цеховэ партийна организацинуудай, партийна бүлэгүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ, нүлөөень гүнзэгырүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Тиигэжэ тэдэнэй ажал ябуулга нилээд эдэбхижэһэн, коммунистнууд үүсхэлтэйгээр, харюусалга ехэтэйгээр дааһан хэрэгтээ хандадаг болоһон байна.

Дээрэ дурсагдаһан, мүн бусад һайн жэшээнэй баримтанууд Онохойн модоной промышленна комбинадай партийна организациин тоосоото-һунгалтын суглаан дээрэ парткомой секретарь С. Н. Кушнаревой хэһэн элидхэл соо, мүн тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан коммунистнуудай үгэнүүд соо дурдагдаа. Гэхэ зуура 260 шахуу коммунистнуудтай партийна тус организациин тоосоото-һунгалтын суглаан гансал һайн зүйлнүүдые тэмдэглэлгээр үнгэрөө бэшэ.

Парткомой, цеховэ парторганизацинуудай бюрогой, тэрэшэлэн, предприятиин ажал ябуулгадахи дутагдалнууд, алдуу эндүүнүүд болон шиидхэбэрсэ олоодүй асуудалнууд тушаа горитой үгэ хүүр дэлгэрээ. Тиигээдшье шүүмжэлхы ажаглалта хэмээр зүйлнүүд, сэхыень хэлэхэдэ, олон байгаа.

Дутагдалнууд илангаяа үйлэдбэри дээрэ олон гэжэ тэмдэглэгдээ. Жэшээнь, предприятиин үйлэдбэриин шухала участок болохо шпала, хайрсаг, гэрэй хэрэгсэлнүүдые гаргалга гээгдэлдэ оронхой. Табан жэлэй эхинһээ хойшо ажалай бүтээсэ 14,3 процент дээшэлһэн байна. Харин тиихэдэ энэ хугасаада салин хүлһэнэй хэмжээн дунда зэргээр һара бүхэндэ 16,2 процентээр ургаа бшуу. Иимэ ахилгатай эбсэжэ яабашье болохогүй. Энэ талаар коммунистнуудай шиидхэхэ асуудалнууд олон гэжэ тэмдэглэгдээ. Гарай хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэриие оньһожоруулха, хуушараһан түхеэрэлгэнүүдые һэлгэхэ, һэльбэхэ, асарагдаһан модо үлэгдэлгүйгөөр ашаглаха гэхэ мэтын шухала асуудалнууд урагшатайгаар шиидхэгдэнэгүй.

Эдэ мэтэ шухала шухала асуудалнуудта коммунистнуудай анхаралаа онсо хандуулһаниинь, тэдэниие лажа шиидхэхэ тухай һанамжаяа болон дурадхалнуудые оруулһаниинь угаа һайшаамаар байгаа. Дийлэнхи олон коммунистнуудай предприятиингаа үйлэдбэриин байдал тушаа, коллективэй, ниитын ажабайдал тушаа һанаата боложо байдагынь эндэ харагдана.

Энээнһээл уламжалан цеховэ парторганизацинуудай, мүн бүхы комбинадай партийна хамтын тоосоото суглаанууд дээрэ коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые, оруулһан дурадхалнуудые хамтадхаһан дэлгэрэнгы тогтоол абтаа.

Ц. ЦЫБАНОВ,
КПСС-эй гэшүүн.
Загарайн район.

БАМ

«ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ЭСТАФЕТЫН» ГУРИМААР

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 597-дохи поездын ажалша коллективүүд БАМ-ай Баруун участогаар Северомуйскһаа Таксимо станци хүрэтэр ябаха түрүүшын поездын хүндэтэ пассажирнуудай дипломуудта хүртөө юм. Тэдэнэр энэ участогта бүхы барилганuудые дүүргээд, «хүдэлмэришэдэй эстафетын» гуримаар баталагдаһан хэлсээе болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Мүнөө үедэ поездын бригаданууд түсэбһөө гадуур объект — уһа дамжуулха сорго хоолой барижа эхилээ.

Буряадай республикын хойто зүгтэ түмэр замай барилга эмхитэй һайнаар ябуулагдана. Уһа дамжуулха сорго хоолойнууд болон хүүргэнүүд саг болзортоо эрхим шанартайгаар ашаглалгада тушаагдана. Механизаторнуудай түмэр замай далангуудта хайр шулуу дэбдихэдэнь. А. Бондариин даадаг замай монтернуудай бригада рельс табиха хүдэлмэри дүүргэнэ. Имагтал энэ коллектив «хүдэлмэришэдэй эстафетын» үүсхэл гаргаһан юм. Мүнөө бригадада транспортын барилгашадһаа гадна Кузбассай металлургнууд, Тайшедэй хүдэлмэришэд хүдэлнэ.

Таксимо,
БАМ-ай Баруун участок.

АЖАЛДАНЬ ҺААД ХЭНГҮЙГӨӨР

Техникын гансал эбдэрхэдэ бэшэ, харин эртээнһээ тэрэниие шалгажа, заһахын тула «БАМстроймеханизация» трестын мэргэжэлтэд түмэр замай Шэтын участогта ошодог юм. Мүнөөнэй туршалгын аппаратураар хангагданхай мастерскойнуудай туһаламжаар хээрын эрхэ байдалда түмэр замай барилгада хабааладаг машинанууд хангагдана.

— Түмэр замай барилга дээрэ газар малтаха техникын олонхинь үнинэй хүдэлжэ байгаашье һаа, үнэлынхяараа найдамтай зандаа юм, — гэжэ трестые эрхилэгшэ В. Белопол хэлэнэ. — Техникэ һайнаар ашаглаһанай, зүбөөр харууһалһанай, саг болзортонь заһабари хэдэг байһанай ашаар энэ туйлаглана. Хүдэлмэреэ шэнээр эмхидхэдэг болохodонь техникын һааталга эрид доошолһон байна.

Тындэ,
Амарай область.

НӨӨСЭНҮҮДЫЕ БЭДЭРНЭ

БАМ-ай Түбэй участогта Чильчи ба Лопча станцинуудые барижа байһан барилга-хабсаралгын 587-дохи поездын коллектив «Тындатрансстрой» трестдэ «Би—барилгын эзэнби» гэһэн уряа доро дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлэбэ. Эндэ үйлэдбэриие эмхидхэлгые нарижуулан һайжаруулха программа болзорһоо урид бэелүүлэгдээ юм. Нөөсэнүүдые гамтайгаар гаргашалха, техникэ бодомжотой зүбөөр хэрэглэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн коммунистнуудай дурадхалнууд программын үндэһэ һууринь болоһон юм. Тэдэнэр өөһэдөө хараалһанаа бэелүүлхын түлөө мүрысөө толгойлһон байгаа.

Жэшээлбэл, поездын партийна бюрогой гэшүүн Н. Мазурова бусад элэбхитэдтэй хамта эндэ ерэһэн материалнууд болон түүхэй эдүүдые саг үргэлжэ хинадаг болоо һэн.

Чильчи,
БАМ-ай Түбэй участок.

ТҮСЭБҮҮД БА ТУЙЛАЛТАНУУД

ЯМБУРГДАХИ ҮРЭМДЭЛГЭ

Баруун Сибириин хойто хубидахи баялигаараа гансал Уренгойдо гартадаг Ямбургын газай конденсадай хэбтэшэ ашаглалгада оруулагдажа эхилбэ. Эндэ ашаглалгын эгээл түрүүшын скважина туршалга дүүрээ.

Нюдямонгопоетоки гэжэ голой адагта, ашаа тээһэн суднануудай гараха каналай хажууда, Түрүүлэн нүүжэ ерэгшэдэй ба Заполярна гэһэн нэрэтэй хоёр үйлсэтэй бишыхан вагонуудһаа бүридэһэн һуурин оршоно. Добо дээрэ — түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдэй склад. Ашаа үргэдэг кранууд хүдэлнэ, бульдозернууд, вездеходууд, ашаанай машинанууд иишэ тиишээ һүндэлнэд. Энэ һуурин Ямбургын газай конденсадай хэбтэшэ ашаглажа байһан хүнүүдэй гол баазань болоно.

Үнишье болонгүй, һуурин Обь мүрэнэй һаба һалаагай эрьедэ баригдаһан гол мүрэнэй портын мэдэлдэ үгтэхэ юм. Эндэ тэрэнэй албан зургаанууд оршохо, уһан замшад байрлаха. Эндэһээ хэды километр хажуу тээнь Ямбург гэжэ шэнэ город урган бодохо байна.

Тойроод—намагтай тундрын хизаараар харгынууд айхабтар хэрэгтэй болодог. Эндэ түмэр харгыгүй, жэлэй гурбан һара соо уһаар ябажа боломоор. Заримдаа самоледшье туһа хүргэдэггүй: хэдэн неделеэр сагай уларил муудашадаг.

Заполяриин эрхэ байдалда харгы барилга айхабтар хүшэр хүндэ, үнэтэй ажал мүн. Хойто зүгтэ хатуу хушалтатай нэгэ километр харгы барихада, нэгэ миллион түхэриг гаргашалагдадаг. Тиигэбэшье гаргашаяа дары харюулдаг: техникэ ехээр эбдэрдэггүй, ашаа зөөлгэ түргэдхэгдэдэг.

Минии Ямбургда байхадамни, тэрээнһээ 27 километрэй газарта үрэмдэлгын скважиные ашаглалгада оруулхые бэлдэжэ байгаа һэн. Урданьэндэ геологуудай бэдэрэлгын түмэр аранганууд дайралдагша бэлэй. Тэрэ үйлэдбэриин түрүүшын скважина мүн.

— Түрүүшын хоёр скважина өөһэдтэмнай хэрэгтэй газ үгэхэ юм,—гэжэ Хойто зүгтэхи гүнзэгы үрэмдэлгын Ямбургын районно инженерно-технологическа албанай начальник Александр Ржевский хөөрэнэ. — Удаадахинь газ олзоборилон абаха түхеэрэлгэнүүдые тодхон табилгада хүдэлхэ. 1986 оной эхеэр газ абадаг томо гэгшын хоёр газар хүдэлжэ эхилхэ гэжэ тоолонобди. 1990—1995 онуудта газтай газарта иимэ түхеэрэлгэнүүд олоор тодхогдохо байна. Тиин тэдэнэй туд бүхэниинь жэлдээ 30 миллиметр кубометр газ үгэхэ юм. Иимэ үйлэдбэритэй гансахан Ямбургын түхеэрэлгэ 1400 миллиметрэй хоолой соргоор 75 атмосферэй даралта доро газ үгэжэ шадаха.

Ямбургын газ баригдаһан хоолой соргоор Медвежье газай хэбтэшэдэ хүрөөд (Баруун Сибириин хойто хуби), тэндэһээ Ужгород ошодог «сэнхир түлишын» магистральда хамжан орохо юм. Ямбургын газай хэбтэшэдэ бүлүүрэй станци баригдаха.

Магистраль руу оруулхынгаа урда тээ газаа хүргэхэ гэһэн баһа нэгэ зорилго табигдана. Тиигээгүй һаа хоолой соргын хажуугаархи хэтэдээ сэбдэг хүйтэн газар гэдэхэ болоно. Тэрэмнай газопровод дээрэ айхабтар ехэ аюул ушаруулжа магадгүй.

Ямбургдахи хэбтэшэ гансашье байгаалиин газтай бэшэ, харин тэндэ газай конденсат бии, тэрэнь баһал хэрэглэгдэхэ байна. Магистраль руу газ оруулжа эхилхэ үеэр Ямбург дээрэ конденсадһаа дизелиин түлишэ болон бензин абаха түхеэрэлгэ хүдэлжэ эхилхэ ёһотой. Энэ хадаа хойто хизаарта хүдэлжэ байгаа газ олзоборилогшодто, барилгашадта өөһэдтэнь айхабтар хэрэгтэй болодог.

Мүнөөдэр—Ленинскэ комсомолой мүндэлһэн үдэр

...УШУУЛАЙ ЗАЛИ ЕХЭ

...олой байгуулагдаһаар ...гүйсэбэ. Энэ хадаа ...залуушуулай ехэ баяр, ...элэй урда тээ Совет ...жэ ябаһан залуушуул ...нэгдэжэ, партиин үнэн ...дайшалхы халаанииньн ...ин тангариг үгэһэн

...н байгша ондо КПСС-...(1983 он) Пленумэй түү-...дээр зэбсэгжэнхэй тү-...на байна. Тэрэнэй ма-...луу үетэнэй коммунис ...ынхи зорилгонууд то-...ойлэгдэбэ.

...табан жэлдэ — залуу-...м мэдэсэ, эдэбхи бо-...рни!» гэһэн хүдэлөөн-...ынай улам бүри олон ...хабаадаг болоҗо байн-... комсомол-залуушуулай ...а, 100 мянгаад залуу ...эдэбхитэйгээр хабаадал-...өөндэ оролсоһон ком-...залуушуул ажалай бүтээ-...ээр дээшэлүүлнэ, үйлэд-...оошадань дээшэлүүлгын ...онуудые бэдэрэн оло-...й хүбүүд, басагадай ...һайхан ажал хэрэгүүд ...болоҗо байнхай гээшэ. ...ай орденто авиационно ...Семенович Кирилловэй ...омол-залуушуулай кол-...дунда дурдалтай. Энэ ...январьта эмхидхэгдэ-...нэрядаар хүдэлжэ, са-...ай ёһоор хубаарилдаг ...й олон гэшүүдэй мэр-...рэгүүр бэшэшье һаань, ...ээр нэгэ жэгдээр ажал-...ынуудаа гүйсэд ба үлүү-...родукцияа голодоһогүй-...

...олой программа хадаа ...ын хараатай хэрэг мүн. ...а тэрэниие бодото дээ-...эхэ хубитаяа ехээр ...юб гэхэдэ, мүнөө ме-...алишадай, тугалшадай ...ынгаа үлүүнь, хүдөө ажа-...дүрбэдэхи хүн бүхэ-...өөдүй залуушуул бо-...

...ын хүдөө ажахын үй-...гаран хүбүүд, баса-...мсолой программые ам-...хэ хэрэгтэ мал ажа-...өөлгэ ехэ үүргэ дүүр-...хын колхоз, совхо-...д залуу малшад ажал-...үүлэй үедэ мал ажал ...шадай дундаһаа манда ...й залуушуул тодорон ...ажалай үндэр үрэ дүнгүү-...элхэдэ, Улаан-Үдын ...Ильича» совхозой һаа-...арова, Хурамхаанай ...й совхозой ахалагша ...й XIX съездын делегат ... Баргажанай районой ...хонишон Сергей Сан-...н түрүүн нэрлэлтэй. ...районой «Забайкалец» ...ин Хүһөөтын фермын, ...Ленинэй нэрэмжэтэ кол-...-гэй, Бэшүүрэй совхо-...-гэй комсомол-залуу-...уд жэлһээ жэлдэ ам-...даг гээшэ.

...залуу малшад ажал ...урхана, зон нүхэдтөө ...бхэтэй хамта мал ажал-...н 2500 гаран хүбүүд, ба-...л-залуушуулай 248 кол-...д эмхидхэгдэдэг социа-...аи хүсэ нүлөөтэй болго-... зорилго бидэнэй урда ...

...малда бата бэхи үндэһэ ...й баэза байгуулхын тү-...удөөгэй хүбүүд, басагад ...сар үргэлжэ оруулжа ...юб гэхэдэ, энэ хэрэг ха-... программые бодото ...н гол асуудалнуудай нэ-...ыкымнай колхоз, совхо-...байгша оной үбһэ тэ-...эдэбхитэйгээр оролсо-

жо, ехэ хүдэлмэри хээ гээд тэмдэглэлтэй. Ажахынуудай сабшалан дээрэ комсомол-залуушуулай 600-гаад бригада болон звенонууд хүдэлөө. Тэдэ коллективүүдэй бүридэлдэ дүн хамта 13 мянга гаран хүбүүд, басагад ажаллаһан байна.

Энэ оной таряа хуряалгын үедэ республикымнай залуу механизаторнууд хатуу шанга шалгалта гараа. Мухар-Шэбэрэй районой «Родина» колхозой тракторно-таряан ажалай комсомол-залуушуулай бригадын үүсхэлые эдэбхитэйгээр дэмжэһэн 8 мянга гаран залуу механизаторнууд болон жолоошод, комсомол-залуушуулай 500-гаад коллектив ургаса хуряалгые саг болзор соонь, шанартайгаар үнгэргэхын тула хүсэ шадалаа, дүршэл шадабаряа, эрмэлзэл зоригоо элсүүлэн ажаллаа. Тиигэжэ залуушуулай дундаһаа эрхим таряашад элирэн гараа. Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой В. Багуловай хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай 2-дохи бригадын, Баргажанай районой Уланай колхозой В. Л. Цыденовэй ударидаһан тракторна бригадын, Хоринн районой «Георгиевский» совхозой О. Катинай дааһан таряашадай звеногой гэшүүд коммунис ажалай жэшээ харуулан хүдэлөө.

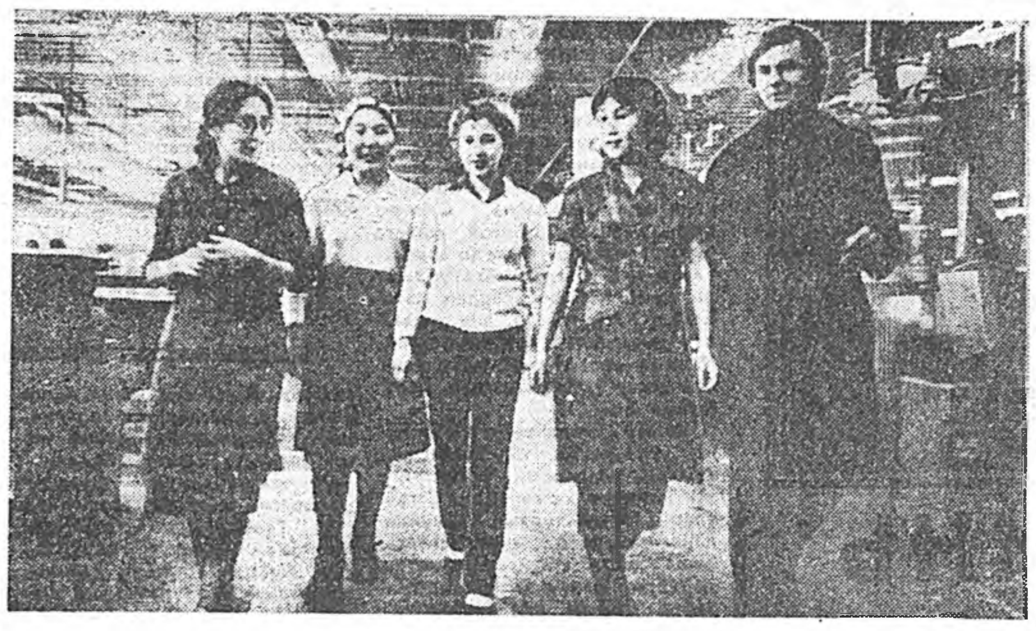
Республикымнай студентнэрэй барилгын отрядууд жэлһээ жэлдэ улам ехэ хүдэлмэри хэдэг болоҗо байна. Энэшье оной ажалай 3-дахи семестрэй үедэ тэдэнэр габшагайгаар хүдэлһэн алдартай. 3 мянга гаран студентнэр арадай ажахын барилгануудые бодхоолсоо. Тиигэжэ студентнэр барилга-хабсаралгын 5,5 миллионһоо үлүү түхэригэй хүдэлмэри хэһэн, 14 мянган түхэригэй барилгын материалнуудые алмаһан, 83 мянган түхэриг сэнтэй экономическа ашаг үрэтэй уралан нарижуулгын 18 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна. Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай, Зүүн Сибириин технологическа институдуудай, хэлхээ холбооной электротехникумэй, ой модоной ажахын техническэ техникумэй суутан габшагайгаар ажаллаа.

Республикын комсомолой организацинуудта үнгэргэгдэжэ байһан тоосоото-һунгалтын суглаанууд дүүрэхэ дүтэлөө. Шухала тус кампаниин үедэ комсомолой организацинуудай ажал ябуулгын бүхы таланууд шэнжэлэгдэнэ, сагай эрилтын ёһоор, хаража үзэгдэнэ. Тиигэжэ Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно, Советскэ, Хойто-Байгалай, Улаан-Үдын хүдөөгэй, Загарайн районуудай комсомолой организацинуудай гэшүүд КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар зорилгонуудаа даамгай, шууд сэхэ хөөрэлдөөнэй эрхэ байдалда зүбшэн хэлсэһэн байха юм. Эдэ хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа ажал хэрэгүүдтээ нүлөөтэйгөөр саг болзор соонь бодото дээрэнь дүүргэхэ шухала.

Ленинскэ комсомолой байгуулагдаһаар 65 жэлэй ой гүйсэбэ. Тиихэдэ ерэхэ жэлдэ залуушуулай Коммунис Союзда В. И. Ленинэй нэрые олгоһонһоо хойшо 60 жэл болохонь. Мүн комсомолой областной организациин мүндэлһөөр 60 жэлэй ойн баярай һайндэрые 1984 ондо тэмдэглэхэбди.

Иимэ алдарта ойнуудые угтахаяа байһан Буряадаймнай хүбүүд, басагад залуу үетэн тухай партиингаа анхарал оролдолгодо бодото хэрэгүүдээрээ харюусан, КПСС-эй XXVI съездын, партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй, ВЛКСМ-эй XIX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулха, оруулжашье байна.

И. ФЕДОТОВ,
ВЛКСМ-эй обкомой секретарь.

Наука, техникэ болон үйлэдбэриин талаар Буряадай комсомолой шан олгохо тухай тогтоол ВЛКСМ-эй обкомой бюро һая баталан абаа. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ талаар ажалай үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаһанай, социалис мүрысөөндэ илаһанай, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанай түлөө Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын нэхэн оёлгын үйлэдбэриин онгосото автомадуудай участогай комсомол-залуушуулай бригадада (бригадирынь Р. Г. Вологдина, групкомсоргнь Р. Хабитуева) Буряадай комсомолой шан олгогдоһон байна.

А. Чепакинай буулгаһан фото-зураг дээрэ тэрэ бригадын гэшүүд Тамара Гелашвили (зүүн гарһаа), Рада Хабитуева, Римма Вологдина (бригадир). Нина Балтаева, Валерий Викс гэгшэдые харанат.

Коммунис партиин найдамтай туһалагша ба дайшалхы халаан, коммунизм байгуулжа байгаа залуушуулай түрүү отряд—Ленинскэ комсомол мандаха болтогой!

Хүбүүд, басагад! Эрдэм, соёл, мэргэжэл шадабари оролдосотой нэтэрүүгээр шудалагты!

Манай Эхэ ороной дүлэтэ натриодууд, Ленинэй хэрэгэй түлөө, коммунизмын түлөө шэн зоригто тэмсэлшэд бологты!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

Комсомолой гэшүүн Цырендоржи Самбуев сэрэгэй уялгата албанһаа нютагаа буса һаар тиимэ үни болоогүй юм. Тэрэ Чимит Ширдармаевич эсэгэтээ мүнөө хоёрдохи жэлээ мал шахан таргалуулгын гүүртэдэ үхэршэнөөр ажаллана. Эсэгэ хүбүүн хоёр эрхим ажалай жэшээ харуулан хүдэлдэг юм. Тэдэнэй харууһалдаг үхэрнүүд сүүдхэдээ килограмм килограммаар шэгнүүрээ нэмээжэ байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зэдын районой Оёорой совхозой залуу малшан Цырендоржи Самбуев.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ЗОРИГЖОЛ ТҮГЭС

Манай совхозой үйлэдбэриин элдэб һалбаринууд дээрэ 82 комсомолшууд хүдэлдэг юм. Тэдэнэй хорин нэгэниинь механизатор, арбаниинь малшан, зургааниинь жолоошон мэргэжэлтэй. Эдэнэр бултадаа дааһан хэрэгтээ шуналтайгаар, харюусалгатайгаар, ээзн ёһоор хандадаг магтаалтай. Гадна совхоздомнай комсомол-залуушуулай хонишодой хоёр бригада эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй нэгые КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Анна Гажитова хүтэлбэрилнэ. Залуу малшад байгша ондо яһала һайн ажаллаа. Нооһо хайшалха, хурьга түлжүүлхэ даабаряа үлүүлһэн байна. Тэрэнэй дүү хүбүүн Рабдан, мүн дунда һургуули дүүргэһэн Цыренцу Дымбрылова энэ бригадын гэшүүд шуу.

Комсомол-залуушуулай хонишодой нүгөөдэ коллективые Сергей Аюшеев даанхай. Тус бригада Улаан-Одоной отделенидэ эмхидхэгдэһэн. Сергейн толгойлдог бригада энэ жэлдэ харууһалжа байһан түлгэ бүриһөө 4,8 килограмм нооһо хайшалжа абаа һэн. Энэнь түсэбтэ даабариһаа 1600 граммаар дээгүүр болоно.

Залуу хонишод республикын бүхы малшадта хандаһан Сэлэнгын районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй уряатай танилсаад байхадаа, бидэшье тэдэнһээ доро бэшээр хүдэлжэ шадахабди гэжэ мэдүүлээд, үбэлжэлгын үедэ нэгэшье толгой мал гарзалуулхагүйбди, үгтэһэн түсэбтэ даабариие үлүүлэн дүүргэхэбди гэһэн социалис уялгатай.

Залуу малшад Галя ба Нина Дриевскаянууд, ашаанай автомашинын жолоошод Эдуард Гончиков, Дарма Галсанов, трактористнууд Андрей Дондоков, Андрей Жигжитов гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг солотой.

Манай совхозой дирекци, партком болон профком нютагайнгаа дунда һургулинуудые дүүргэһэн хүбүүд, басагадай, сэрэгэй уялгата албаяа дүүргэжэ, гэртээ бусаһан хүбүүдэй дунда хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулна, Тиигэһэнэйнь ашаар энэ жэлдэ арбадахи класс дүүргэһэн 13 хүбүүд, басагад түрэл совхоздоо хүдэлхөөр шиидэжэ, ажалайнгаа намтарые эхилбэ бшуу.

Тэдэнэй дундаһаа тугалшан болоһон Эльвира Анаева, үхэр адуулагша Баясхалан Доржиев, тракторист Дамба Дабаев гэгшэд жэшээтэ һайн ажалаараа аха нүхэдэй магтаалда хүртэнэ.

Манай совхозой комсомолшууд болон залуушуул совхозой үйлэдбэриин элдэб участогууд дээрэ эдэбхитэйгээр, ээзн ёһоор ажалладаг гээшэ. Тиигэжэ ВЛКСМ-эй XIX съездын хараалһан зорилгонуудые, ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ ехэ тэмсэлдэ хубитаяа оруулалсаха түгэс эрмэлзэлтэй байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

С. НИМАЕВ,
Хорин совхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь.

...НЭЙ ХҮСЭЛ ХҮСЭТЭЙ

...I съездын «Литвагай ...ын комсо-... комсомол», ...мол», «Бу-...гэһэн отря-...ЛКСМ-ай Бу-...эй барилгын ...ээ, хамтын ... хубитаяа ...СМ-эй XVIII ... отрядай ...хэлэй тур-...он түхэриг ...ометр сам-... километр ...табяа, хэ-...ой һуудаг ...бодхоолсоод,

түмэр замай станци барилсажа байна.

«Литвагай комсомол» гэжэ отрядай гэшүүд Шэнэ Уоян поселогой барилгада хабаадалсажа, ута голнууд дээгүүр ехэ бага хүүргэнүүдые олоор табилсажа, баатир дорюун ажалаараа олон удаа шалгарһан байха. «Белоруссиин комсомол» гэжэ отрядайхид БАМ-ай 648-дахи километртэ түмэр замай Муякан станци барилсана.

Манай республикын комсомолшуудай түлөөлэгшэдһөө бүрилдүүлэгдэһэн отрядай гэшүүд 1980 оной апрель һарада участогай эгээл зүүн захада оршоһон Таксимо нютагта буугаа бэлэйбди.

Манай отрядай гэшүүд байгша оной эхинһээ 500 хүнэй һуурита залтай соёлой байшан, больницын комплекс, спортын зал, дунда һургуулиин хоёрдохи ээлжээниие, 3000 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада тушаагаа. Отрядай комиссар М. Кокориной хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив бүхы объектнүүдые эрхим шанартайгаар, саг болзортонь ашаглалгада тушааха гэһэн үүсхэл гаргаад, тэрэнээ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлнэ. Энэ бригадын гэшүүд гоё һайхан соёлой байшангай барилга саг болзортонь дүүргэжэ шадаа. Энэ байшандаа «Корчагинец» гэһэн дүлэтэ нэрэ үгөө һэмди. Павел Корчагин шэнги үнэн сэхэ, нугаршагүй зоригтой ябахын тула оролдоно, тэмсэнэ ха юмбибди. Бидэ 45—50 градус хүйтэнэй үедэ брезент майхан соошье байлаад хүдэлөөбди. Отрядай начальник Л. Бороев, комиссар М. Кокорин, гэшүүд З. Бадмаев, Б. Доржиев, В. Кожевников, Ж. Шарапов, С. Болхоева, Г. Жигжитова, Г. Иринцеев болон бусад хамаг хүсэеэ ажал хэрэгтээ зорюулаа.

Энэ жэлэй эсэс багаар түмэр харгын рельс манай холын Таксимо хүрэжэ ерэхэнь. «Буряадай комсомол» гэжэ отрядай коллектив Таксимоһоо Витим хүрэтэр түмэр харгын рельс табилсажа, Шэтын участогай хүдэлмэришэдтэй уулзажа, Лена мүрэнэй эрьеһээ Амар мүрэн хүрэтэр түрүүшын ашаанай поезд ябуулха гэһэн тон харюусалгатай даабари абаад, бэлэдхэл хэжэ байнхай. Залуу хүн зориһондоо гэдэг ха юм. Бидэ БАМ-ай һүүлшын алтан рельснүүдые 1984 оной октябриин 29-дэ, комсомолой түрэһэн үдэртэ Витим мүрэнэй саада эрьедэ табилсажа, түрэл партидаа элидхэхэ байхабди.

Д. БАЛЬЖИНОВ.
«Буряадай комсомол» гэжэ отрядай гэшүүн.
Таксимо.

ЗАМАЙНЬ УЛААН ДАЛБАГА

...аа ал-...ин ор-...н ехэ ...н нам-...л бай-...а иимэ ... Ямар ... түлөө ...уд тэ-... съез-...а һэм? ...хүйтэр ...үбэл-...н мал ...оо бэ-...урьга-...ажүүл-... Марк-...й прав-...ютагай ...ндажа, ...н бри-...радхал ...ласс-...байһан ...рг бай-...глуул-...байгуу-

лаад, зунай амаралтын үедэ колхозой хурьгадые харууһалха гэлсэбэ.

Бэеэ дааһан эдиршүүл мянга хоёр зуун хурьгадай эзэд болоҗо, Юрөөгэй голдо оршоһон зуһаланда байрлаба. «Алые паруса» гэжэ нэгэн дуугаар бригадаяа нэрлээ юм. Хурьгадые бэлшээхэ гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ байба. Шагайхануудые няһалжа наадаһан шэнги бүлэг бүлэгөөрөө бутаржа, зүгөө мэдэхэгүй — иишэ тиишээ тарашаха. Богонихоншье саг соо һула табихын аргагүй. Заатагүй хойноһоонь ябажа, ногоогоор элбэг бэлшээри шэлэн, зунай эртэ үглөөнһөө эхилжэ, наранай оротор адуулаа ха юм. Зургаан басагад ээлжээлжэ, гурбан һүрэг хурьгадаа харюулха, саг болзортонь ундалуулха, талха таряанай нэмэлтэ тэжээл хоботонууд соо тараажа үгэхэ. Үдэр бүрин иимэ ажалда бай байһаар тэдэнэр дадажа, хонишодой бодото дүй дүршэлтэй болоҗо эхилээ.

Ажалдаа шударгы Валя Цыбикова хани нүхэдтөө жэшээ харуулха гэжэ оролдоо юм. Кино, нааданда ошохомни гээд, колхозой түб Ташарта хонон үнжэн байшахагүй, харин даажа абаһан хэрэгтээ тон харюусалгатайгаар хандан хүдэлмэрилөө. Һара болоод лэ хурьгадаа шэгнэхэдэнь, тэдэнэрынь тобиржоһон байжа, хүүгэдэй урмые бадаруулха. Зунай амаралтын гурбан һарын туршада «Алые паруса» бригадынхид хурьгадайнгаа тус бүхэнэй шэгнүүрые гушан табан килограммда хүргэжэ, һүрэгөө бүрин бүтэн шахуу тушааһан байха юм. Колхозой правлениин зүгһөө һурагшадай үйлэдбэриин бригадын гэшүүдтэ баяр баясхалан хүргэгдөө бэлэй.

Табадахи четвертиие «таба» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тугэсхэһэн Валентина һуралсалдаашье эрхимлэжэ, һургуулидаа, нүхэдтөө, багшанартаа хүндэтэй хүн болоо. Тиимэһээ тэрэниие Юрөөгэй дунда һургуулиин комсомолой организациин секретаряар һунгаһан байха юм. «ВЛКСМ-эй XIX съездын хүндэлэлдэ эрхим һайнаар һурая!» гэһэн хүдэлөөнэй үүсхэлшэ болоһон Цыбикова хододоо «5» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абажа, һургуули соогоо онсо шалгараа. Һуралсалай хажуугаар комсомолой ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, хонишодто шефскэ туһаламжа саг үргэлжэ үзүүлхэ һурагшадай хүдэлмэриие толгойлоо.

Имагтал иимэ эдэбхитэй, эрхимээр һурадаг басаганиие комсомолой съездын делегадаар һунгаһаниинь гайхалтай бэшэ. Съезднүүдэй ордон соо ороной эгээл шалгарһан комсомолшуудтай хамта һуулсажа, агуу ехэ барилганууд, гайхамшагта түйлалтанууд тухай рапортнуудые шагнахадаа, өөрынгөө оруулалсаһан хубита тухай бодолгото болоһон байха. Эгээл тэрэ үедэ өөрынгөө саашанхи хуби заяанай шиидхэбэри тодорхойлһон байжа магад.

Съездын һүүлээр Валентина Цыбикова Сэлэнгын районой залуушуултай олон уулзалгануудые үнгэргэжэ, Гусиноозерскын ГРЭС-эй, Холбоолжоной шулуу нүүрһэнэй уурхайн, мүн колхоз, совхозуудай комсомолшуудые шэнэ амжалтада уряалһан байха юм. «Би өөрөө һургуулиин һүүлээр түрэл ажахыдаа үлэжэ, үйлэдбэриин шиидхэхы нэгэ участогта ошоҗо ажаллаха хүсэлэнтэйб», — гэжэ тиихэдэ мэдүүлээ һэн.

Арбадахи классаа эрхимээр дүүргэбэ. Ямаршье институт тэрэнэй урда үүдээ сэлихэ байгаа. Зүгөөр Валентина хэлэһэн үгэдөө эзэн болоҗо, хүдэлмэридэ абахыень колхозой правленидэ мэдүүлгэ бариба. Һү һаалиин Үдэнгын комплексын коллектив һүүлэй жэлнүүдтэ гээгдэлһээ гарахаяа болёод байһан. Һаалишадай кадрнууд хододоо дуталдаха, залуушуул тэндэ ёһоор тогтосогүй байдаг бэлэй. Тэрэ фермэдэ комсомол басаган ажаллажа эхилбэ.

Һаяхана ажал дээрэнь уулзагдаа. «Хорин долоон үнеэ даажа абааб. Байра байдалнай тиимэ һайн бэшэ. Тэжээл буйлуулха цех хүдэлгэгдэнэгүй. Бусад дутуу дунданууд олон. Гэбэшье бэрхэшээлһээ сухарингүй, бүхы хүсэ шадалаараа хүдэлхэ хүсэлэнтэйб», — гэжэ Валентина Цыбикова мэдүүлбэ.

Бэрхэшээлнүүдые дабажа, зоригоо хатуужуулжа эхилһэн энэ басаганай шэлэһэн зам — бодото комсомол хүнэй намтарай эхин ха юм даа.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

ХИЛЫН — ТАСС • АПН — САГАНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН СОВЕДЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ХЕЛЬСИНКИ. Гренадын эб найрамдалта ба эрхэ сүлөөтэ арадта харша США-гай ээрхэг түримхэй ябуулга дэлхэйн арадуудай дура гутаана гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй эндэ тарааһан мэдүүлгэ дотор онсолон заагдана.

Эб найрамдал, демократи ба арадуудай бэеэ даанхай байдалые хүндэлдэг бүхы хүнүүд Рейганэй засаг захиргаанай Гренадада харша ээрхэг түримхэй ябуулгые эрид шууд буруушаана. Американ ээрхэг түримхэйшүүлые хараалай муухайгаар харааха уряатайгаар бүхы правительствануудта, политическэ партинуудта, ниитын ба шажанай эмхинүүдтэ, мүн тэрэшэлэн эб найрамдалай тала баримталагшадай хүдэлөөнүүдтэ хандана. Энэ ябуулгыень сагааруулха нэгэшье баримта байхагүй гэжэ ВСМ-гэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Гренадын хүн зон дотоодынгоо хэрэгүүдые өөһэдөө шиидхэхэ ёһотой.

США-гай сэрэгүүдэй Гренадада ороһониинь США-гай правительствын империалис политикын бүхэдэлхэйн шэглэлтэй байһанай жэшээ болоно. Энэ ээрхэг түримхэй ябуулгые буруушаажа, һанал бодолоо шангаар хэлэхэ уряатайгаар бидэ эб найрамдалта бүхы хүсэнүүдтэ, түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэндэ ханданабди. США-гай сэрэгүүд Гренадаһаа тонилон арилаг лэ!

ООН-ой НЭГЭДЭХИ КОМИТЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. Буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулха асуудалнууд, энэ талаар Советскэ Союзай оруулһан эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд ООН-ой Генеральна Ассамблейн нэгэдэхи комитедтэ (политическэ асуудалнууд, бэеэ даанхай байдалай ба буу зэбсэг хуряалгын асуудалнууд) болоҗо байһан хөөрэлдөөндэ хабаадагшадай гол анхаралда байба.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй хүн түрэлтэндэ тохёолдуулха аюулые зайсуулгада хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлхэ зуураа, хүн зониие олоорнь хюдаха бусад зүйлэй, илангаяа химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй аюул тухай мартаха ёһогүйбди гэжэ делегадууд онсолон тэмдэглэнэ. Буу зэбсэг хуряаха талаар тодорхой хэмжээнүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй эгээл шухала асуудалнуудай нэгэниинь гэбэл, химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хэрэглэлгые ба нөөсэлэлгые болюулга мүн болоно гэжэ Финляндиин түлөөлэгшэ К. Торнудо хэлэбэ.

Тэдэнэй анхаралда табигдаһан Советскэ Союзай эб найрамдалта шэнэ үүсхэл нэгэдэхи комитедэй гэшүүнгүрэнүүдэй ехэ һонирхол үүсхэбэ. Уласхоорондын зохихо документын баталагдатар химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгые ба тараан дэлгэрүүлгые болюулха тухай совет делегаци дурадхал оруулна гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ В. Ф. Петровский мэдүүлбэ.

ООН-ой бүлэгүүдтэ СССР-эй бүтэмжэтэй хараа шугам үндэрөөр сэгнэгдэнэ. США-гай ба НАТО-гай талаар тэрэнэй дүтын союзнигуудай хэлсээ түйлахаар бэлэн бэшэ байһан дээрэһээнь химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихо тухай хөөрэлдөөнүүд һуури дээрэһээ хүдэлхөө болёо юм гэжэ тэмдэглэбэ. Энэ талаар тэдэнэй таһалдуулһан совет-американ хэлсээнүүдые һэргээхэ гэһэн дурадхалые Вашингтон тоодоггүй, шэнэ түхэлэй химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэһөө арсана гэһэн Генеральна Ассамблейн уряануудые бэеһээ холо болгодог юм гэжэ эндэ анхаралаа хандуулна.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬТАЙ УУЛЗАБА

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой штаб-байшанда Эб найрамдал хамгаалха совет комитедэй делегаци ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяртэй уулзаба.

«Буу зэбсэг хуряахын түлөө бүхэдэлхэйн ябуулгада правительственна бэшэ совет эмхинүүдэй хабаадалга тухай элидхэл» мүн тэрэшэлэн Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин нэрэ дээрэ совет хүнүүдэй бэшэһэн олон мянган хүнэй гар табилгатай бэшэгүүдые делегациие толгойлогшо Эб найрамдал хамгаалха совет комитедэй түрүүлэгшэ Г. А. Жуков Х. Перес де Куэльяртэ барюулаа.

Бүгэдэниитын эб найрамдал хангаха ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха талаар шэгнүүлэгдэһэн уласхоорондын нэгэдэлэй хүсэлэл оролдолгонуудые дэмжэдэг байһанаа совет хүнүүд эдэ бэшэгүүд дотороо элирхэйлнэ, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ракетэнүүдые Европо түбидэ тодхоолгохогүй гэһэн эрилтэ табина. Һүүлэй хахад жэлдэ СССР-тэ эб найрамдал хамгаалха олон хүн зоной хабаадалгатай 140 мянган ябуулга болоҗо, 160 миллион хүн хабаадаа гэжэ элидхэл дотор хэлэгдэнэ. Буу зэбсэг хуряахын түлөө ябуулгануудай эхилһэн долоон хоногой үедэ Москвада, Ленинградта, Киевтэ, Волгоградта ба бусад городуудта үнгэргэгдэхэ жагсаалнуудта хэдэн зуугаад мянган совет хүнүүд хабаадаха байна.

Байгша оной октябриин нэгэндэ Москвада болоһон 800 мянган хүнэй хабаадалгатай дайн буруушаалгын жагсаалые буулгаһан пленко Х. Перес де Куэльяртэ дамжуулагдаһан байна.

Амгалан тайбан байдал сахин хамгаалгын ба бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ совет хүнүүдэй гаргадаг хүсэлэл оролдолгонуудые ООН-ой Генеральна секретарь үндэрөөр сэгнээ. Эб найрамдал хамгаалха совет комитедтэ ба правительственна бэшэ бусад эмхинүүдтэ һайн һайхан зорилготой ажал ябуулгадаа амжалта туйлахыень тэрэ хүсөө.

ВАШИНГТОНОЙ ЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГЫЕ БУРУУШААНА

Американ Холбоото Штадуудай Гренада тушаа үүдхэһэн ээрхэг түримхэй ябуулгые бүхы дэлхэй буруушаана. Энэнь уласхоорондын эрхын бүгэдэндэ мэдэрэгдэһэн бүхы гурим дүримүүдые, ООН-ой Уставай гол ёһонуудые эбдэһэн ябадал мүн. Вашингтониие дэмжэжэ заншаһан Американ гүрэнүүдэй эмхиин гэшүүн-оронуудшье үнгэрхэдөө США-гай энэ ябуулгые буруушаана, США-гай тон дүтын союзнигуудшье тэрээнһээ холодохые оролдоно.

ПАРИЖ. США-гай Гренадада харша ээрхэг түримхэй ябуулга үүдхэһэн ушарһаа Францин гадаадын харилсаануудай министерство мэдүүлгэ тарааба. Хуулита засагаархидай зохихо гүйлтагүйгөөр гү, али ООН-ой Аюулгүйн Соведэй зүгһөө тодорхой эли тодо зүбшөөлгүйгөөр ямаршье гүрэн гү, али бүлэг гүрэнүүд нүгөөдэ гүрэнэй газар дайдада зэбсэгтэ добтолго хэхэ эрхэгүй тухай һануулха шухала гэжэ Францин правительство тоолоно гээд тэрээн дотор заагдана. Франци Гренадые хүндэлдэг юм. Бэеэ даанхай байдалай эрхэ байдалда Гренадын арадай өөрөөдөө мэдээд өөһэдынгөө хуби заяае тодорхойлхо эрхэтэй дахин болохын тула Франци оролдохо юм, гээд мэдүүлгэ дотор онсолон хэлэгдэнэ.

ГААГА. Нидерландын правительство США-гай Гренадада харша ээрхэг түримхэй ябуулгануудые буруушааба. Правительство США-гай ябуулгануудаар һанаагаа зобоно гээд гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдүүлгэ дотор заагдана.

ЛУНСТАЙ УУЛЗАА

БРЮССЕЛЬ. Европын парламентын социалистнуудай бүлэгэй хэдэн гэшүүд НАТО-гай штаб-байшанда орожо, американ далита ракетэнүүдые, «Першинг-2» түхэлэй ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхолгые буруушаажа байһанаа НАТО-гай генеральна секретарь И. Лунсда мэдүүлбэ. Парламентаринар Лунсда бэшэг барюулаа. Жэл бүри дэлхэй дээрэ 800 миллиард долларой гаргашалагдажа, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгын улам үргэдэжэ байхада, хүн зон һанаагаа ехээр зобоно гэжэ тэрээн дотороо элирхэйлһэн байна. Мүнөө үедэ нөөсэлэгдөөд байһан ядерна буу зэбсэгүүд хүн түрэлтэниие мянга дахин үгы хэхын тула элбэг хүрэхэ байна гэжэ документ дотор заагдана.

ПОЭЗИ

ХЭЛЭҺЭНИИНЬ ҮРЕЭЛ БОЛТОГОЙ!

Энэ хүнтэй хөөрэлдэжэ hууда, нюдэн соонь таагдашагүй гуниг мэдэгдэнэ...

— Үхэхэhөө бэшые хуу үзэгдөө гээшэ даа, — гэжэ намдууханаар хэлээд, бодолгото болошохо юм. Ухаандань залуу наhаниинь hанагдаад, аюулта тэрэ дүшэн нэгэн оной үйлэ хэрэгүүд нюдэндэнь харагдажа, бомбын, томо буугай hомоной тэhэрээн, жэжэ тобшонуудай эшхэрээн шэхэндэнь дахин дуулдаhаншуу болоно ёhотой даа.

— Дондок Цыбикович, саарhануудаа харуулыт даа, — гэхэдэм, гэнтэ нам тээшэ асуунгяар хараад hуутараа, хэлээшыем гэнтэ ойлгобо ха, hард бодоод, өөрынгөө таhалга руу орошобо. Уданшьегүй саарhа-гуурпаяа, медаль, орденуудаар шагнагдаhан тухай үнэмшэлгэнүүдээ асаржа, урдам аалихан табяад, аниргүйхэн hууридаа ошожо hуушаба.

СССР-эй Оборонын министерствын Сэрэгэй-медицинскэ музейн Сэрэгэй-медицинскэ архивай 1-дэхи таhагhаа абтаhан үнэмшэлгэ нюдэндэм торсолдобо. Тэрээн соонь иигэжэ бэшээтэй:

«30-дахи сапёрно батальон. Улаан сэрэгшэ
Цыбиков Дандук, 1920 ондо түрэhэн.

1941 оной октябриин 16-да Эсэгэ оронео хамгаалгын дайнай фронт дээрэ доодо үргэез hомоной тэhэрдэhэндэ дайруулан, доодо уралаа, үргэнэйнгөө үзүүрые ехээр гэмтэhэн, хэлэнэйнь хуби шархатаhан байгаа.

Эдэ бүгэдын шалтагаанаар 1941 оной октябриин 29-hөө 3668-дахи госпитальдо аргаламжада байгаад, 1942 оной октябриин 24-дэ гэртээ табигдаhан байна.

3668-дахи госпитальhоо абтаhан үбшэлhэнэй 638-дахи бодото түүхын үндэhөөр тус үнэмшэлгэ үгтэбэ».

— Энэ госпитальтнай хаана байhан юм? — гэжэ hонирхобоб.

— Ташкентдэ байгаа.

— Иимэ ехээр хаана шархатаhан байнабта?

Москва шадар даа. Одсол дайсад Москва туласа шахуу хүрэжэ ерэшоод лэ, Улаан талмай дээрэмнай илалтын парад хэхэмнай гэжэ дэлхэй дүүрэн hүхирэлдэжэ байгаа ха юм даа...

Москва шадар тулалдаhан сэрэгшэд, түрэл хотоёо хамгаалхаяа бодоhон ниислэл хотымнай хүн зон түгэс зэбсэгтэй ерэhэн дайсадтай үхэлтэ дайнда ороо hэмнай.

— Нүхэд! Сухариха газар байхагүй, арадамнай — Москва! Урагшаа-аа-аа!—гэжэ хашхаралдан, сэрэгшэдые добо толгодо дахуулан бодхоодог байhан тэрэ үеын политрукууд, манай сэрэгшэд хадаа жадын үзүүрhээ бутаршагүй танкын гэнжэтэ мөөр доро нугаршагүй, гал дүлэндэ шаташагүй, үhанда шэнгэшэгүй нэгэл шэдитэ зэбсэгтэй байгаа. Тэрэнь өөhэдынгөө хэрэгэй үнэн байhанда батаар этигэhэн этигэл, юунhээшье тунхарисагүй хатуу зориг.

Мухар-Шэбэрэй Түгнын талада түрэhэн, үдэhэн, нютагайнгаа hургуулиин долоон класс дүүргэжэ үрдиhэн 21-тэй комсомол Дондок хүбүүн Москвае хамгаалан, Волоколамска шоссе шадар окоп соо хэбтээд, добтолгодо орожо ябагша дайсадые шэртэн, табан hүрэдэгэйнгөө шабхые даран мэргэлхэ зуураа агуу ехэ Пушкинай шүлэгэй мүрнүүдые hанаандаа оруулаагүйшье байжа магад. Толгойгоо үргэхэ забда олохын аргагүйгөөр «туулган, гал бороо» адхаруулан, добтолжо байhан фашистнуудтай тэмсэхэ үедэ сэрэгшэдтэ шүлэг тухай бодохо забда хаанаhаа олдохо бэлэй. Гэбэшье халта сүлөөтэй болохо-доол хүн бүхэн:

Москва!.. Энээхэн абяан соо
Ямар ехэ юумэн
сугларанхайб,
Яаhан томоор ородой
зүрхэндэ суурятанхайб! —

гэhэн А. С. Пушкинай дүлэтэ мүрнүүдые аман соогоо тангариг шэнгеэр шэбшэдэг байгаа.

— Үшөө нэгэ добтолго уряалжа, «Урагшаа!» гээд, командирайнгаа бодоод гүйхэлөөр, үндэгэд гэхэтэйгээ сасуу, нюур руумни гал шиидам буушаба гэжэ hанахатаяа адли мэдэрэлээ алдажархиhан хүм, — гэжэ Дондок Цыбикович баатаршалга гаргаабшье гэжэ тоолонгүй, мүнөө залуу наhаяа дурдана.

— Мэдэрэл ороходоо, Москвагай нэгэ госпитальдо хэбтээб. Дээрэмни эмшэд тонгойнхой, үргэ амыем биинтэлжэ байгаа hэн. Дуугарха аргагүй байгаа гүби даа. Дуулахадам, ехээр шуhаниинь адхараа, хүндөөр шархатаа, холын тыл уруу госпитальдо эльгээхэ гэжэ нэгэнииньхэлэхэ юм. Тиигээд бага-зэргэ hэгээ ороходом, бодхоогоод, вокзал асаржа, вагондо hуулгаад лэ ябуулаа hэн. Тэрэмнай санитарна поезд hааб даа. Шархатаашад олон. Угайдхадаа харгыдаа hалхи абажа, халуурш ооб. Арбан гурбан сүүдхэ соо гүлд гэжэ залгиха үhа уугаагүй, шүдэндөө торохо юумэ эдеэгүй, арай амидыхан голтой юумэ Ташкент хүрэhэн хүм...

Тиигээд лэ бүхэли жэл соо үргэлжэлhэн эмшэлгэ эхилээ. Харгыдаа hалхи абажа, уушханай хадхаляагаар үбдэшэhэн, ехээр шуhаяа гээжэ, өөдөө бодон лэ гэхэдээ харанхалжа унахаяа hанадаг, араг яhан болошоhон сэрэгшые амидыржа, хүл дээрээ бодохо юм гэжэ өөhэдөө эмшэдшье түрүүшээр этигээгүй hэн ха. Гэбэшье залуу организм өөрынхеэ абажа, үбшэнөө диилэжэ гараа.

— Амаргүй ехэ шуhа hудал уруумни хээ юм ааб даа. Һайн-айн эмшэн, медицинскэ эрдэмэй доктор Обухова Лидия Максимовна намайе аргалаа юм. Одоо-оол өөрынгөө үхибүүн шэнгеэр... эрхэлүүлхэ. Арбан нэгэн операци хэжэ, үргыем, уралыем бүтэн болгоhон юм даа, хөөрхы. Дайнай hүүлээр Ленинград ошоорой, уралыеш анханайнь түхэлдэ оруулаад үгэхэб гэгшэ hэн. Ошоhон байгаа hаам, аргагүй болохо байгаа даа. Ленинградай доктор байгаа. Дайнай hүүлээр тиишээ заатагүй бусахаб гэдэг hэн. Өөрынь заабари соохоно ябахаб даа. Эхирын үреэhэн хүм. Али тиимэ хадаа шуhамни hайн байhан юм гү. Пластическа операци хэхэдэнь, сабуугаар няагдаhан шэнги эдэгэжэ байха. Тиихэдэнь докторни үнэн зүрхэнhөө баярлаха, урмашахал даа, — гэжэ Дондок Цыбикович хөөрэнэ.

— 1942 оной октябрь соо гэртээ табигдажа ерээд, гурбан hарынгаа табилгын дүүрэхэлээр, дахин сэрэгтэ мордожо, Дондок Цыбиков дайнай дүүрэтэр барилгын батальондо алба хээ. Дайнай инвалид гээшэб гээд, сэрэгэй-медицинскэ комиссида хандаашьегүй. Эхэ оронойнгоо аюулта сагта инвалидби гээд залуу хүн хадаа hууха дурагүй байгаа hэн бээзэ.

— Москваhаа 35 модоной зайда шуhаа адхаран унаа hэм даа, тэндэл минии хэбтэhэн газар шуhаар нэбтэрээ юм бээзэ, —гээд Дондок Цыбикович хорогүйгөөр энеэбхилнэ. Эхэ оронойнгоо улаан ниислэлые аршалхын түлөө шуhаяа адхаhан хуушанай сэрэгшые хүндэлжэ, урдань хүл дээрээ бодоод, гарыень шангаар адхажа, баяр баясхалан хүргөө hэм.

— «Москвае аршалhанай түлөө» гэжэ медальтай байха ёhотой байгаалта. Тэрэтнай хаанаб? — гэхэдэм,

— Тиимэ медаль байхагүй. Али баhа хүсэжэ ядажа ябаа юм гү? — гэбэ. Энэ «баhа» гэhэн үгэнь удхатай юм. Юуб гэхэдэ, 1976 ондо «Шэн зоригой түлөө» гэhэн медаль Мухар-Шэбэрэй райвоенкомадаар дамжан, баатар эзеэ олоhон байна. Үнэхөөрөөшье, «Москвае аршалhанай түлөө» гэhэн медаль барюулха тухай хэрэг саарhан эзеэ олохоёо хүлеэжэ, нэгэ архив соо хэбтээ аалам?

— Медальшье медаль ааб даа. Эмшэдэй hайгаар амиды үлөөд, үри бэеэ хаража hууhамни жаргал байна даа. Юрэдөөл, дахин дайн бү болог даа. Мүнөө дайн болоо hаа, хёрбоhонhоо ондоо юумэ үлэхэ юм гү? Тэрэ Рейган гээшэмнай Гитлерhээшье өөрэгүй хүн хаш гэжэ ойндоо бодогшоб. 1941 онойхидол, табан hүрэдэг буугайнгаа халашатар буудажа байгшадалнай бэшэ, мүнөөш манай орон айхабтар хүсэтэй, зэр зэбсэгтэй болонхой юм ааб даа. Тэрэ ехэ оньhон хүсые хэрэглэжэ шадаха хүбүүдшье байха. Тээд түймэр гээшые сараха гээ hаа, ошо hүргэжэ болохогүй гэдэг. Тиимэл даа. Манай парти, правительство хадаа одоо тэрэ муухай түймэрэй ошо hүргүүлхэгүй гэжэ амаргүйгөөр тэмсэнэ гээшэ ааб даа. Бүхы хүн зон — фронтовигуудhаа эхилээд, үлгытэй үхибүүн хүрэтэрөө — бидэ ажаhууха, амидарха дуратайбди. Америкэдэшье ажаhууха, амидарха дуратай хүнүүдынь олон лэ байhан байха, — гэжэ Дондок Цыбикович бодолгото болон, өөрынгөө hанамжые намдууханаар хэлэнэ. Дайшалхы болон ойн баярай олон медальтай фронтовигай хэлэhые хүн бүхэн дэмжэхэ байха! Хэлэhэниинь үреэл болтогой!

Ц. ДОНДОГОЙ.

МОНГОЛОЙ НОМИН ОГТОРГОЙ ДОРО

Сэнхир номин огторгой доро заха хизааргүй үргэн тала нэмжынэ. Энэ гүн талын саанаhаа юм гү, али энэ үндэр огторгойн алаhаа юм гү гэхээр барагдашагүй ута уянгата дуун зонистоно. Удаань тиимэ холошье бэшэ оршоhон ухаа гүбээгэй саанапаа богсо ашаануудые бүхэн дээрээ тээhэн гурбан тэмээтэй хамбы гаража ерэбэ. Тэрэнэй хажууда дүрбэн унаашад hэлгэхэ моридоо хүтэлэнхэй гэшхэлнэ. Саанаhаань мянгаад толгой хонин hүрэг харагдаба. Талада харагдаhан энэ үзэгдэл эртэ үрдын үе сагай hэбшээ асарhан мэтэ байба. Юуб гэхэдэ, энэ зураглал нүүдэлшэ ажаhуудалтай Монгол ороной тиимэшье үнинэй бэшэ hүлдэ үзэгдэл мэтэ байгаа бшуу.

Хамбын урдаhаа угтан ошожо уулзабабди, танилсабабди. Тамхияа залалсан, яаралгүйхэн hониноо хэлсэбэбди. Сагай уларил тухай түбхын түрүүндэ hанамжануудаа андалдаhаар, ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдэбэбди. Залуу монгол эрын гарта байhан транзисторhаа уянга нугалбаритай hайхан аялга hубиргдаhан мэтээр гарана. Монгол нүхэднай hүрэгөө тобиржуулан адуулха ута замда ябаhанаа хөөрэнэ. Ушарынь хадаа тэдэнэр Завхан аймагай хүдөө ажахын нэгэдэлэй малшад Улаан-Баатарай мяханай комбинадта хонин hүрэгөө абаашажа ябаhан байба.

Эртэ урдын Монголой энэ арьбан тала дайдаар ЛЭП-эй үндэр бахананууд жэрылдэн, хараани холо уруу ошоно. Тиихэдэ асфальтаар хушагдаhан дардам шоссе харгыгаар ороной түб руу, мүн hөөргөөшье янза бүриин автомашинанууд яаралтай зуралзан үнгэрнэ. Үдэр бүри ниислэлhээ дүрбэ-табан зуугаад автомашинанууд гаража, ороной баруун аймагууд уруу зоридог юм гэжэ монгол нүхэднай мэдүүлээ hэн.

Аха дүү орондо ябажа байхадаа, тэрэнэй хүгжэлтын эршые абаhаар мэдэрээ hэмди. 1960 онойхитой сасуулхада, орон дотор hүүлэй жэлнүүдтэ промышленностиин ажалай бүтээсэ 2,3 дахин, хүдөө ажахын—1,7 дахин, барилгын—2,6 дахин дээшэлhэн байна. Мүнөө үедэ национальна олзо оpошын хэмжээнэй 60 процентнь ажалай бүтээсын дээшэлүүлэгдэhэнэй ашаар түйлагдаа. «Нэгэ үеын хүнүүдэй наhанай хэмжээнэй саг соо манай орон үгытэй, дарлагданги феодализмын байгуулалтаhаа мүнөө үеын hаруул hайхан социализмын ажабайдалда шэлжэн ороо», — гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, Монголой Арадай Республикын Арадай Агууехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Цеденбал тэмдэглээ hэн.

Таби найман жэлэй саана «Улаан-Баатар хотын сонин» газетэ (1925 он № 18) иигэжэ бэшээ hэн: «Мүнөөдэр үүр хираанаар монголой засаг түрэдэ хабаатай зургаан хүнэй hууритай аэроплан Троицкосавскhаа ниидэжэ гараад, Улаан-Баатар хүрэтэрхи зайе табан час соо дабаhан байна. Хэрбээ дурсагдагша агаарай замай hайнаар шэнжэлэгдээд байгаа hаа, ниидэлгын саг бүришье бага байха hэн. Улаан-Баатар хотодо «булад шубуунай» буужа ерэhэн ушар, эндэхи улад зониие ехэтэ гайхуулаа».

Троицкосавск гээшэмнай мүнөөнэй Хяагта хото гээшэ ааб даа. Тиигээд дурсагдагша зайе мүнөөнэй автомобиль тэрэ үеын аэропланай гаталhан саг соо дабаха аргатайл. 1956 ондо Монголой граждан авиацин захиргаан байгуулагдаа hэн. Тиигэжэ ороной бүхы хото, hууринуудай 60 процентнь агаарай зам харилсаатай болонхой. Монголой граждан авиациин самоледууд уласхоорондын оршондо ашаа зөөдэг, медицинын түргэн туhаламжа, үзүүлдэг, үргаса таряанай хорхой шумуулнуудтай, мүн ойн түймэрнүүдтэй тэмсэлдэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг.

Мүнөө үеын Монгол ороной хүбүүд гансашье агаарай онгосонуудые жолоодоно бэшэ, мүн замбуулинай хүсэтэ ракетэнүүдые залалсадаг болонхой.

1981 оной мартын 23-да энеэбхилhэн харасатай, гушан дүрбэтэй капитан Жүгдэрдэмидийн Гуррагчаа интернациональна экипажай гэшүүн болон, кораблиин командир, СССР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой полковник В. Джанибековтэй хамта Байконурай космодромhоо замбуулинай дайда руу дэгдээ hэн. Удаань тэдэнэр замбуулинда дабхижа байhан «Салют-6» станцитай холбогдожо, тэндэ ажаллажа ябаhан Владимир Коваленок, Виктор Савиных гэгшэдтэй хамта научна удха шанартай, ехэ хэмжээнэй хүдэлмэринүүдые хээ hэн шуу.

Үхибүүдэй үндыжэ томо болохые монголшууд: «гарынь ганзагада, хүлынь дүрөөдэ хүрэбэ» гэжэ хэлэдэг байха. Тэрэл 1981 оной мартын үдэр монгол хүн мориной дүрөө, дээрэhээ замбуулинай онгосын гэшхүүр дээрэ хүлөө табиhан гээшэ. Энэ алхамынь—монгол арадай өөрынгөө марксистско-ленинскэ ёhоной хүтэлбэрилэгшэ болохо МНРП-гэй ударидалга доро аха, дүү СССР ороной али бүхы туhаламжаар түйлаhан амжалтануудайнь тодо гэршэ болоо hэн.

Замбуулинай ниидэлгэнүүд газар дээрэhээ, космонавтнуудай эрэлхэг габьяа олон үеын улад зоной хүсэлэл оролдолгоор бэелдэг. Энээн тухай журналистнууд бэшэhэн гээшэ. Гэбэшье нэгэ hонирхолтой баримта эндэ hануулха хүсэлтэйб. Гуррагчаагай эсэгэ Б. Жүгдэрдэмид мүнөө болотороо Булган аймагай «Сүхэ-Баатарай түг» гэжэ хүдөө ажахын хамтаралда ажаллажа байдаг угай малшан юм. Тэрэ hургуулида hураагүй байгаа. Харин эхэнь Ч. Ичинхорло дүрбэн класс дүүргэhэн юм. 1932 ондо ороной hургуулиин наhанай үхибүүдэй 12 процентнь hуралсажа байгаа...

Замбуулинай «Салют-6» станциин экипажда зорюулагдаhан «Известия», «Үнэн» газетэнүүдэй бэлдэhэн тусхай номер минии урда байна. Тэрэ хадаа 1981 оной мартын 18-да 50050 хэhэгээр барлагданхай. Тиихэдэ В. Джанибеков Ж. Гуррагчаа хоёр тэрэ хэблэлэй хэдэн хэhэгүүдые замбуулинда, газарые тойрон дабхидаг станцида ажаллажа байhан нүхэдтөө — В. Коваленок В. Савиных хоёрто абаашажа үгэhэн юм.

Тэрэ гэhээр хоёр үлүүтэй жэл үнгэрөө. Хүнтэй харилсахадаа урин зантай Ж. Гуррагчаа Монголой Арадай Республикын, мүн Советскэ Союзай Герой болонхой, полковник

ВЛАДИМИР ПЕТОНОВ

ҮНГЭТЭ АСУУДАЛ

Үнинэй,
үхибүүн наhанhаа,
үнгэтэ асуудалда
абтанхайб:

алтан энэ дэлхэй дээр
амитан зон
али зэргэ янзатайб?
Уйдхар гашуудалай
үнгэнь хара,

инаг дуранай—ягаан
зол жаргалнай—
алтан шара,
заяата дурасхалнай—
сагаан.

Арад бүхэн
зүhэ шарайгаараа
илгардаг бэе бэеhээ:

африкынхид—
пэтэн хараараа,
азин угсаатан—
шараараа.
Хара, шара, сагаан
хүн түрэлтэнэй
үнгэ зүhэн.
Алинайнайшье шуhан
улаан,
адлил амитан бүхэн.
Сагаан алууршадай
хэрэг хара,
хара шарайтан
сагаан сэдьхэлтэй.
Алиндамнайшье—хара—
шара—
адлил тэгшэ тэдхэлтэй.
Үнгэтэ асуудалаа
хуряагаад,
үхэлэй hүлдые сарая.
Эб найрамдал,
нүхэсэлдэ уряалаад,
энхэ жаргалаа абарая!

Намжаа игаабари
Наранай элшэдэ
Нааршаан байжа
Шаруулхада,
Наада зугаа,
Намар тухайда
Яаралгүйхэн
Ярилдахада,
Ямар гоёб даа!

В. МУЛЛЕРАЙ фотоэтюд.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Мүнөөдэр — комсомолой мүндэлhэн үдэр»—материалнуудай суглуулбари. «БАМ: үдэр үдэрэй хэрэгүүд». «Үгэдөө найдамтайгаар хүрэнэ»—М. Бекетовэй корреспонденци. «Мал ажал—онсо шухала hалбари». «Тогтонижоролго»—С. Намжилоной статья.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Партийна ажабайдал: тоосоон ба hунгалта». «Гол хэрэгүүдhээ холо үлэшоо»—Н. Федотовой статья. «Хэды болотор барилга үшөө үргэлжэлхэб?—В. Беляковой Главбурятстройн начальник С. М. Антоновто эльгээhэн нээмэл бэшэг. «Табан жэлэй түрүүшүүл». «Эрмэлзэл»—С. Сергеевэй статья.

Гурбадахи хуудаhанда. «Монголой номин тэнгэри доро»—Ч. Гомбоинай статья. «Хилын саанаhаа».

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Субботын галхан».

САГАЙ УЛАРИЛ.

Мүнөөдэр сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, шииг нойтон орохогүй. Баруун тээhээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. Үдэртөө 5—10 градус дулаан байхаар багсаамжалагдана.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ҮЕ САГАА МАГТАН ДУУЛАХА

Байгал-Амарай түмэр замай түбэй участогай фильмдэ дуратайшуулай бүтээлнүүдэй конкурс hаяхан Тындэ хотодо боложо үнгэрбэ. Тэрээндэ Северобайкальск хотын фильмдэ дуратайшуулай бүлгэмые хүтэлбэрилэгшэ, конкурсын лауреат болоhон фото-журналист М. К. Мартинсонтой манай корреспондент Б. Жапчипов уулзажа хөөрэлдэhэн байна.

АСУУДАЛ: Маргер Карлович, энэ конкурс тухай юрэнхыгөөр хэлэжэ үгыт.

ХАРЮУ: ВЛКСМ-эй байгуулагдаhаар 65 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Тындэ хотын горгүйсэдком, БАМ-ай түбэй участогта оршодог ВЛКСМ-эй ЦК-гай штаб болон комсомолой Тындын горком фильм буулгаха дуратайшуулай энэ конкурс эмхидхэhэн байна.

АСУУДАЛ: Тэрээндэ хэд хабаадалсааб?

ХАРЮУ: Байгал-Амарай түмэр замай бүхы участогууд дээрэ ажаллажа байдаг фильм буулгаха дуратайшуул уригдаhан байна. Тиигэжэ Благовещенск, Хабаровск, Свободный, Зея, Шэтэ болон Северобайкальск хотонуудай түлөөлэгшэд хабаадалсаа. Конкурсдо ямар фильмүүд табигдаhан байгааб гэжэ hонирхоно ёhотойт. Гол түлэб слайд болон бага хэмжээнэй фильмүүд харагдаа. Тюмень—Байгал-Амарай түмэр зам баригшадай ажал хэрэгүүд, амаралта, сүлөө саг тухай ааб даа...

АСУУДАЛ: Конкурс ямар байшанда үнгэрөөб?

ХАРЮУ: Тындэ хотын «Юность» гэжэ Соёлой ордондо найман, арбан зургаан миллиметрэй пленко дээрэ буулгагдаhан бага хэмжээнэй фильмүүд харуулагдажа, олоной hонирхол татаhан байна.

АСУУДАЛ: Маргер Карлович, конкурсдо хабаадалсаhан тухайгаа, зохёохы шэнжэтэй ажал тухайгаа хэлэжэ үгыт.

ХАРЮУ: Би өөрөө Северобайкальск хотодо оршодог «БАМтоннельстрой» трестын нэгэдэхи автобазада шэрдэгшээр ажалладагби. Үшөө нютагтаа — Ригэ хотодо газетэдэ ажаллажа байха үеhөө захалжа, кино, фото буулгажа мэргэжэhэн хүм даа. Урда тээнь Кичерэ hууринда ажаллажа байхадаа, тэрэмнай 1981 он болоно, кино, фото буулгаха дуратайшуулай бүлгэм эмхидхээ hэм. Түмэр замай Кичерэ станциие Эстониин түлөөлэгшэд барижа байдиг. Тэндэ ВЛКСМ-эй XVIII съездын нэрэмжэтэ долоон отрядай гэшүүд ажаллана.

АСУУДАЛ: Хаанахинай hэм даа...

ХАРЮУ: Белоруссиин, Молдавиин, Литвагай, Латвиин, Ленинградай, Эстониин, болон Кабардино-Балкариин автономито республикын түлөөлэгшэд тэндэ эб нэгэн ажаллана, БАМ-ай барилгашадhаа гадна Кичерын дунда hургуулиин, хүүгэдэй саадай хүдэлмэрилэгшэд—хамтадаа далан зургаан нүхэд кино, фото буулгажа бэлиг шадабарияа туршадаг, мүлидэг hэн.

АСУУДАЛ: Урда тээнь иимэрхүү конкурснууд эмхидхэгдээ hэн гү?

ХАРЮУ: 1982 ондо профсоюзуудай Буряадай обком ВЦСПС-эй XVII съездэ зорюулжа, фотоконкурс үнгэргэhэн юм. Тиихэдэ минии хүтэлбэрилдэг бүлгэмэй 25 хүн тэрэнэй лауреат болоо hэн. Урда тээнь, 1981 ондо мүн лэ нэгэ конкурс эмхидхэгдэжэ, манай 20 түлөөлэгшэд лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн. Һургуулиин hурагшад Саша Ващенко, Коля Бондарев, Саша Вульфович, Андрей Шетько, Молдавиин отрядай Ирина Задорожнюк, Латвиин отрядай Янис Стрельч, Белоруссиин Жанна, Игорь Димитровичуудай хүдэлмэринүүд тэдэ конкурснуудай дүнгөөр үндэр сэгнэлтэдэ хүртэhэн юм.

АСУУДАЛ: Маргер Карлович, та Тындын конкурсдо лауреат болоhон байнат. Тэрээндэ хабаадалсаhан тухайгаа хөөрэжэ үгыт.

ХАРЮУ: Нэн түрүүн манай автобазын хүтэлбэрилэгшэд тухай магтаалай үгэнүүдые хэлэмээр байна. Манай партбюрогой секретарь Виктор Иванович Чеченицкий, автобазые эрхилэгшэ Владимир Иванович Литвинов гэгшэд зохёохы ажалтанда энэрхыгээр хандадаг, үнэн зүрхэнhөө дэмжэдэг юм. Тиимэhээ БАМ-ай барилгашадай зүгhөө сүлөө сагтаа кино, фото буулгаха дуратайшуул манай «Байкал» гэжэ студида эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тиигээдшье манай ажалай захиргаан намайе Тындын конкурсдо эльгээhэн байна.

АСУУДАЛ: Конкурсдо ямар бүтээлнүүдые табяа hэмта?..

ХАРЮУ: Манай «Байкал» гэжэ студиин гэшүүдэй долоон слайд фильм диапроекторээр харуулагдаа, мүн бага хэмжээнэй нэгэ фильм БАМ-ай барилгашадай эрэлхэг ажал хэрэгүүдые урагшатайгаар харууланайнгаа түлөө жюрин үндэр сэгнэлтэдэ хүртэhэн байна.

Тэдэнэй дунда «Хүндэтэ пассажир» гэhэн слайд-фильм hайнаар сэгнэгдээ.

АСУУДАЛ: Тэрэ танай бүтээл ямар темэдэ зорюулагданхайб?

ХАРЮУ: 581-дэхи барилгахабсаралгын нүүдэл поездын коллективэй ажал хэрэгүүдтэ зорюулагдаа. Тэрэмнай Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ шанда хүртэhэн байха. Түмэр замай рельс табидаг, мүн хабсаргадаг бригадануудай бригадирнууд А. Бондарь, Б. Бритиков гэгшэдэй ажал хэрэгүүд тухай дурсагдагша фильм соо харуулхые оролдоо hэмди.

Гадна БАМ-ай Буряадай участогай түб болохо Северобайкальск хотынхидай ажабайдал тухай, мүн байгаалиие хамгаалха ажал ябуулгада зорюулагдаhан фильмүүд үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө hэн.

ШОГ ЁГТО ҮГҮҮЛЭЛНҮҮД

ҺАРМАГШАН

Зарим хүнүүд бэе бэеэ hажаалдажа, гоштогор нарин түриитэй джинсэ үмдэжэ гоёдог ааб даа.

Зүгөөр нэгэтэ маяа хүлтэй Жанна Артуровна гэжэ нэрэтэй циркын hармагшан уйтан джинсэ үмдэеэ тайлаад хаяжархёо hэн.

Иимэ хубсаhанай Жанна Артуровнагай hаналда таараагүйнь лабтай. Тэрэ өөрын хараа бодолтой дээрэhээ уйтан джинсэ үмдэеэ голобо ха юм.

Һармагшан гээшэ хүниие гансал даган дууряадаг юм гэhэн ойлгосо гүйсэд бэшэл гээшэ ха.

ТЭРЬЕЛҺЭН ХОНИН

Августын нэгэнэй үглөөгүүр колхозой зоотехник Тажаа Тарбаевичай институдай багшатай хөөрэлдэжэ байтарнь, Дамбуудай хүбүүниинь ехэл мэгдүү юумэ эсэгэдээ дүтэлөөд: «Баабай, машинынгаа багажник нээhэмни, хонимнай hүрэжэ гараад, тиишээ гүйжэ арилбал»,— гэжэ хажуу тээшээ зааба.

Тиихэдэнь эсэгэнь дээдэ hургуулида шалгалта барихаяа ерэhэн хүбүүндээ: «Ямар харатай юм?.. Хайран эрье... Түргэн эрьюулжэ бариял»,—гээд, маряатай бэеэ hанжалзуулан, хүбүүнэйнгээ заахан тээшэ богонихон маяа хүлнүүдээрээ hахы hалаг гүйшэбэ.

Эсэгэ хүбүүн хоёр тэрээхэн хониёо институдай хажуугаархи сэсэрлиг соогуур нэтэрүүгээр эрьюулбэшье, яашье хүсэжэ ядабад.

Гэнтэ Тажаа Тарбаевич эрьеынгээ тархидань аhабаб гэхэдээ, хии hабардан, тэндэ ябаhан институдай багшые ойлгомторгүй дайража, газарта унагаамсараа, нэрэ hурагүй хүлhөөнь угзаржа байба. Тиигээд энеэнэйнгээ түлөө тэрээндэ hайсахан зэмэлүүлжэ, хүлисэл гүйха баатай болобо.

Дамбуудайшье гүйдэл дундаа үреэhэн нюдэнэйнгөө доро хүхэ бала болоторнь модо мүргэбэшье, хониёо нэгэ үргэн гудамжа хүрэтэр эрьюулжэ ошобо. Тэндэ хониноойнгоо забда залигүй гүйлдэhэн машинануудай урдуур шуумайжа, гудамжа хүндэлэн гарахадань, Дамбуудай байра дээрээ үлүү удаан зогсохо ушартай болоо hэн.

Тиигэжэ Дамбуудай тэрьелhэн хониёо олохоёо болёо бэлэй. Һүүлдэнь тэрэ институдта оронгүй, нютагаа бусаа hэн.. Юундэб гэхэдэ, нюдэн дороо хүхэ бала болошоhон аад, шалгалта барихаяа эшээ ха юм.

Иигэжэ муугаар hургуулияа дүүргэhэн эрхэ ганса хүбүүгээ институдта хониной хүсөөр оруулха гэhэн Тажаа Тарбаевичай хүсэл буруу hүрөө hэн.

Харин мүнөөхи хурга зузаан өөхэтэй эрьень хэнэй олзо болохо заяатай байгаа юм, бү мэдэе. Тэрэнэй Улаан-Үдын гудамжануудаар нилээн удаан төөрижэ ябаhыень хараhаар зарим хүнүүд хэлсэдэг.

Ш-Н. ЦЫДЕНЖАПОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2.54—54. зам. редактора—2-68-08 з. и редактора—2-62-62 отв. секретарь—2-50-52. секретариат—2-66-76. отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информация—2-60-91 переводов—2.54-93. писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие — 2-35-95. отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. ... Н-04664. Заказ № 249.